

Tabelul propunerilor și obiecțiilor prezentate la Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice

Punctul	Text conform proiectului	Redacția propusă de titularul de licență care a prezentat avizul	Obiecțiile și argumentele ANRE privind acceptarea sau respingerea propunerii
Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova			
		Pe tot parcursul textului cuvântul „consumuri” de substituit cu cuvântul „costuri” la cazul gramatical corespunzător	Se acceptă parțial. Se acceptă propunerea pentru pct.37, 39, 40 și 41 din metodologie. În celelalte cazuri cuvântul „consumuri” nu pot fi substituite cu cuvântul „costuri” deoarece nu țin de termeni financiare (prețurilor de consum, consum tehnologic, etc.).
pct.17		După cuvântul „costurile” de inclus sintagma „și cheltuielile”	Se acceptă
pct.23		Cuvântul „cheltuieli” de substituit cu cuvântul „costuri”	Se acceptă
pct.23		La noțiunea CIEDn cuvântul „cheltuieli” de substituit cu cuvântul „costuri” la cazul gramatical corespunzător	Se acceptă
pct.25		Sintagmele „aceste cheltuieli” și „acestor cheltuieli” de substituit cu sintagma „aceste costuri” la cazul gramatical corespunzător.	Se acceptă
pct.31		La noțiunea „VNADrn”, de exclus sintagma „pe termen lung”	Se acceptă
pct.35		Cuvântul „întreprinderi” de substituit cu cuvântul „entități”	Nu se acceptă Considerăm necesară menținerea în textul Metodologiei a noțiunilor definite și utilizate în Legea cu privire la energia electrică, nr. 107 din 27.05.2016. Astfel, în Legea cu privire la energia electrică se utilizează noțiunea de „întreprindere electroenergetică” și nu de „entitate”.
secțiunea 7		De revăzut numerotarea punctelor	Se acceptă
pct.39		În scopul evitării dublării, se propune excluderea pct. 39, deoarece pct.34 prevede determinarea anuală a tarifelor.	Nu se acceptă Prevederile pct. 39 specifică că la ajustarea tarifelor se va ține cont de modificările legislației care vor influența nivelul costurilor și al cheltuielilor stabilite anterior modificărilor legislației, și nu dublează prevederile pct. 34

Consiliul Concurenței			
		Nu sunt propuneri și obiecții pe marginea proiectului metodologiei	
Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.			
pct.2, 3)	d) „costurilor aferente exploataării eficiente și întreținerii obiectelor rețelelor electrice de distribuție”	d) „costurilor aferente exploataării eficiente și întreținerii obiectelor rețelelor electrice de distribuție”	Nu se acceptă. Propoziția este conformă prevederilor art.87 alin.(3), lit. a) din Legea cu privire la energia electrică
pct.4, 4)	....,aferente prestării serviciului distribuție a energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție”...	....,aferente prestării serviciului distribuție a energiei electrice prin rețelele ~~electrice de distribuție~~ ”...	Se acceptă.
pct.4, 4)	„promovarea investițiilor eficiente în rețelele electrice de distribuție”	... „promovarea investițiilor eficiente, <i>necesare și obligatorii</i> în rețelele electrice de distribuție”	Nu se acceptă. Propoziția este conformă prevederilor art.87 alin.(2), lit. e) din Legea cu privire la energia electrică
pct.9	VDnit; VDnmt; VDnjt – venitul necesar de a fi obținut de OSD în anul “n” de la prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție de tensiune înaltă, medie și joasă, stabilit pentru acoperirea costurilor reale de distribuție și pentru asigurarea viabilității financiare a OSD lei	VDnit; VDnmt; VDnjt – venitul necesar de a fi obținut de OSD în anul “n” de la prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice prin rețelele ~~electrice de distribuție~~ de tensiune înaltă, medie și joasă, ~~stabilit pentru acoperirea costurilor reale de distribuție și pentru asigurarea viabilității financiare a OSD lei~~	Se acceptă parțial. Se expune în următoarea redacție: VDnit; VDnmt; VDnjt – venitul necesar de a fi obținut de OSD în anul “n” de la prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice prin rețelele de tensiune înaltă, medie și joasă, stabilit pentru acoperirea costurilor reale de distribuție și pentru asigurarea viabilității financiare a OSD lei
pct.9	Cantitatea de energie electrică distribuită prin fiecare tip de rețea („TÎ”, „TM” și „TJ”) se determină ca suma cantității totale de energie electrică distribuită în anul „n” tuturor consumatorilor finali ale căror instalații electrice sunt racordate la rețeaua electrică de distribuție cu nivelul respectiv de tensiune.	~~Cantitatea de energie electrică distribuită prin fiecare tip de rețea („TÎ”, „TM” și „TJ”) se determină ca suma cantității totale de energie electrică distribuită în anul „n” tuturor consumatorilor finali ale căror instalații electrice sunt racordate la rețeaua electrică de distribuție cu nivelul respectiv de tensiune.~~	Nu se acceptă. Mesajul este mai explicit conform expresiei din proiect.
pct.9	...,valoarea contabilă”	...,valoarea <i>de bilanț</i> contabilă”	Nu se acceptă. Conform prevederilor SNC aprobate prin ordinului Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013 urmează a fi utilizată noțiunea din proiect.
pct.9	....,mijloacelor fixe ale OSD în anul “n”...	....,mijloacelor fixe ale OSD la începutul anului “n”...	Se acceptă.
pct.10	....,Puterea maximă contractată”...	....,Puterea ~~maximă~~ contractată”... <u>Motivare:</u> În contract este stabilită numai puterea contractată nu puterea maximă	Se acceptă.

pct.13	„CEDnit; CEDnmt; CEDnjt – costuri legate de evidența energiei electrice distribuite prin rețelele electrice...”	„CEDnit; CEDnmt; CEDnjt – costuri legate de evidența energiei electrice distribuite în anul ”n” prin rețelele electrice”	Se acceptă.
pct.16	„Devierile tarifare se determină integral pentru activitatea de distribuție reieșind din modificarea reală, în decursul anului “n-1”, a parametrilor influenți față de cei estimativi, luați în calcul la stabilirea tarifelor.”	„Devierile tarifare se determină integral pentru activitatea de distribuție reieșind din modificarea reală, în decursul anului “n-1”, a parametrilor influenți reali față de cei estimativi, luați în calcul la stabilirea tarifelor.”	Se acceptă.
pct.18	...„date în exploatare”...	...„ ~~date~~ transferate în exploatare”...	Se acceptă parțial. În tot conținutul metodologiei se va utiliza expresia „transmise în exploatare”.
pct.18	<p>Metodologia prevede că amortizarea anuală a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale utilizate pentru desfășurarea activității de distribuție se determină utilizând metoda casării liniare, care conduce la defalcări uniforme a amortizării în componența costurilor, pe toată durata de funcționare utilă a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale conform formulei:</p> $AAD_n = \sum_{k=1}^m \frac{VIAD_{kn-1}}{DV_k} \quad (27)$ <p>VIAD_{kn-1} – costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale din categoria “k”, aferente activității de distribuție, date în exploatare din anul 2000 (în cazul RED Union Fenosa) și până la finele anului “n-1” în urma investițiilor efectuate conform planurilor de investiții aprobate de ANRE</p>	<p>Metodologia prevede că amortizarea anuală a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (AAD_n) utilizate pentru desfășurarea activității de distribuție se determină utilizând metoda casării liniare, care conduce la defalcări uniforme a amortizării în componența costurilor, pe toată durata de funcționare utilă a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, și se actualizează anual cu indicele prețurilor cu amănuntul al SUA ($HIPC_n$) conform formulei:</p> $AAD_n = \sum_s^n \sum_{k=1}^m \frac{VIAD_{k,s}}{DV_k} \times \left(\prod_s^n (1 + HIPC_s) \right) \times LeiD_n$ <p>VIAD_{k,s} – costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale din categoria “k”, aferente activității de distribuție, ~~date în~~ transferate în exploatare din anul 2000 (în cazul RED Union Fenosa) și până la finele anului “n-1” ” exprimate în dolari SUA conform cursului oficial de schimb $LeiD_n$ al anului corespunzător, în urma investițiilor efectuate conform planurilor de investiții aprobate de ANRE, dolari SUA...</p> <p><u>Motivare:</u></p> <p>1. Contractul de cumpărare-vânzare a RED-urilor a prevăzut ca Fondul Activelor Reglementate (FAR) să fie dolarizat, ceea ce se exclude în acest proiect de metodologie, modificare, pe care RED UF o contestă din următoarele considerente. Dolarizarea nu a fost o exigență întâmplătoare. Ea a fost dictată de faptul că majoritatea echipamentelor și instalațiilor necesare activității OSD au fost și continue să fie cumpărate (mai bine de 80%) cu valută străină.... Prin urmare, cu propunerea ANRE, întreprinderea se confruntă cu o</p>	<p>Se acceptă parțial. Se acceptă dolarizarea activelor. Actualizarea anuală în tarif a valorii acesteia la indicii prețurilor cu amănuntul SUA nu poate fi acceptată, deoarece metodologia prevede posibilitatea reevaluării activelor. Nu este corectă includerea concomitentă a două mecanisme de modificare a valorii istorice. Respectiv, în tarife se propune a fi reflectată valoarea istorică, cu posibilitatea reevaluării acesteia conform prevederilor pct.19.</p>

problemă de „cost-recovery”, în termeni reali, și cu o amenințare sporită pe termen mediu și lung în privința capacității de a efectua investiții în rețeaua electrică. Din aceste considerente, pentru a asigura recuperarea costului activelor construite/procurate se propune ca baza reglementată a acestor active să fie exprimată în moneda de referință și actualizată anual la inflația monedei de referință. În cazul când nu este recuperată valoarea activelor (în termeni reali), atunci se reduce și capacitatea de investiții, cu efecte negative asupra calității serviciilor prestate, lucru care nu poate fi ignorat.

2. Schimbarea din dolari SUA în lei moldovenești a monedei în care sunt calculate investițiile de asemenea afectează rentabilitatea care urmează să o perceapă RED UF. Atunci când întreprinderea a efectuat investiția se aștepta să obțină o rentabilitate pe parcursul la toată durata de viață utilă a activului. Prin schimbarea monedei corespunzătoare investiției realizate din dolari SUA în lei moldovenești, aplicând cursul de schimb valutar al anului când investiția a fost realizată, se diminuează remunerarea pe care investitorul aștepta să o primească atunci când a efectuat investiția, dat fiind că investiția în lei al anului inițial, după cum s-a explicat deja, a pierdut din valoare deoarece moneda a fost devalorizată progresiv. Această schimbare din proiectul metodologiei implică o retroactivitate în privința retribuirii investitorului deoarece afectează nu doar noile investiții ce se vor realiza după intrarea în vigoare a noii metodologii propuse, prin care se vor percepe o retribuire mai mică, dar sunt vizate și investițiile ce s-au realizat în trecut din motivul că se modifică metodologia de calcul la mijlocul duratei de viață a activului.

3. RED UF propune ca valoarea FAR să fie calculată în moneda de referință internațională utilizată pentru achiziționarea materialelor și instalațiilor necesare pentru construcția și renovarea rețelelor. Propunerea în cauză permite, de asemenea, să se mențină resursele colectate prin tarif la nivelul valorii de piață (ajustată la inflație) a materialelor și instalațiilor, permițând în acest mod distribuitorilor să primească fondurile necesare pentru renovarea activelor total depreciate.

4. Sistemul de distribuție a energiei electrice reprezintă un monopol natural, nu unul liber pe piață. Formulările expuse de ANRE în acest proiect de Metodologie duc la nerespectarea principiului „cost-reflection” prin faptul că investițiile nu sunt protejate față de volatilitatea monedei naționale în raport cu monedele internaționale și față de inflație, corespunzător, aceasta afectează considerabil un serviciu prestat consumatorului. În condițiile în care el ar fi fost liber pe piață, abordarea propusă de Agenție nu ar avea atare consecințe, dat fiind că alți agenți economici de pe piață sunt disponibili pentru acordarea serviciului respectiv. Din acest motiv, OSD trebuie să se bucure de o viabilitate financiară în capacitatea sa de a menține și îmbunătăți performanțele activității de distribuție a energiei electrice. Lipsa capacității OSD de a asigura un serviciu de performanță, la care contribuie însemnat proiectul metodologiei tarifare în cauză, înaintată de ANRE, va avea drept consecință reducerea corespunzătoare a investițiilor în sector și ca urmare - diminuarea indicatorilor de calitate a distribuției energiei electrice, de pe urma căreia va avea de suferit consumatorul final.

5. Chiar dacă întreprinderile grupului Gas Natural Fenosa activează pe teritoriul R. Moldova, investițiile efectuate cu ocazia procurării pachetelor de acțiuni și a programului de efectuare a investițiilor - au statut de investiții străine (fiind făcute de subiectul unui stat pe teritoriul altui stat), căzând sub regimul și incidența tratatelor internaționale – Tratatul Cartei Energetice și Acordul privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor între Republica Moldova și Regatul Spaniei din 11.05.2006.

Un element esențial al unei investiții străine este elementul monetar – care face ca aceasta să se exprime, ca regulă, într-o valută străină. În cazul de față, părțile (atât investitorul cât și statul care a primit investiția) au înțeles ca această valută să fie dolarul SUA. În acest sens, Contractul privind procurarea pachetelor de acțiuni, Programul de investiții, dar și Metodologiile privind tarifele (inclusiv cea care a fost negociată cu ocazia încheierii Contractului privind procurării

		<p>pachetelor de acțiuni, și anume Anexa 11 a acestuia), pe care le-a aprobat statul primitor al investiției (R. Moldova) au ca monedă de referință – dolarul SUA.</p> <p>Prin urmare, reieșind din specificul investițiilor efectuate de grupul Gas Natural Fenosa – ca investiții străine, dar și al actelor enumerate (Contractul privind procurarea pachetelor de acțiuni, Programul de investiții și Metodologiile privind tarifele) – prin care statul a ales dolarul SUA ca monedă de referință pentru aceste investiții, confirmând/încetățenind acest fapt în câteva rânduri – cu ocazia aprobării Metodologiilor privind tarifele, la moment, statul nu poate modifica moneda de referință a investițiilor.</p> <p>În caz contrar, statul ar încălca principiul așteptărilor legitime ale investitorului, încălcând angajamentele și practicile sale pe care și le-a asumat la momentul încheierii Contractului privind procurarea pachetelor de acțiuni, dar și ulterior – cu ocazia aprobării Metodologiilor privind tarifele.</p> <p>Totodată, acest fapt nu împiedică întreprinderile grupului Gas Natural Fenosa să țină evidența contabilă în monedă națională – așa cum prevede Legea contabilității, lucru pe care de fapt l-au și realizat în permanență și în mod continuu, pînă în prezent.</p> <p>Respectiv, argumente aduse de către ANRE în Nota informativă nu au nici un suport juridic sau factologic real, consecințele unei atare masuri arbitrare, fiind contrare și prejudiciabile față de tratamentul acordat investițiilor străine și garanțiilor recunoscute de către stat cu ocazia privatizării întreprinderilor energetice.</p>	
<p>pct.19</p>	<p>În cazul reevaluării de către OSD a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, Metodologia prevede că valoarea maximă de creștere a amortizării în urma reevaluării ce urmează a fi acceptată de ANRE în tarif nu va depăși valoarea cumulativă a indicelui prețurilor din industria construcțiilor, înregistrat, în perioada de la primul an de valabilitate a metodologiei și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă...</p>	<p>În cazul reevaluării de către OSD a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, Metodologia prevede că valoarea maximă de creștere a amortizării în urma reevaluării ce urmează a fi acceptată de ANRE în tarif nu va depăși valoarea cumulativă a indicelui prețurilor din industria construcțiilor, înregistrat, în perioada de la ~~primul an de valabilitate a metodologiei și~~ <i>ultima reevaluare acceptată în scopuri tarifare</i> până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă ...</p> <p><i>De asemenea metodologia prevede posibilitatea aplicării, în scopuri tarifare, a actualizării cu indicele prețului cu</i></p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Se reformulează în următoarea redacție: „ În cazul reevaluării de către OSD a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale incluse în baza reglementată a activelor (VNAD), valoarea maximă de creștere a amortizării în tarif în urma reevaluării nu va depăși pentru OSD cu capital străin valoarea cumulativă a indicelui prețurilor de consum al SUA, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se</p>

amănuntul al SUA în anul “n” (HICP_n) a valorii nete reglementate și a amortizării anuale a mijloacelor fixe și a activelor nemateriale pe termen lung puse în exploatare pornind cu anul 2000 și până în anul „n-1”.

Pe parcursul perioadei de valabilitate a Metodologiei, OSD poate aplica una din metodele specificate mai sus.

Motivare:

1. Dat fiind că majoritatea materialilor, utilajelor și transportului necesare efectuării investițiilor în sector sunt procurate de pe piața mondială la prețuri în valută, actualizarea valorii mijloacelor fixe și a activelor nemateriale pe termen lung este iminent necesară. În caz contrar, amortizarea inclusă în tarif nu va reflecta valoarea mijloacelor fixe și a activelor nemateriale pe termen lung pentru repunerea acestora la expirarea termenului lor de viață.

2. Actualizarea la inflație a bazei activelor reglementate reprezintă o practică aplicată pe scară largă în modelele respective europene. Bunăoară, în Europa de Est actualizarea la inflație a bazei activelor este utilizată în Muntenegru, Kosovo, România, Ungaria și a., iar în UE se aplică în Italia, Marea Britanie, Finlanda, Irlanda, Olanda

3. Actualizarea în cauză este necesară pentru a reflecta costul de înlocuire a activelor și de a crea resursele necesare pentru a realiza noi investiții, necesare menținerii calității și securității rețelelor.

4. Redacția ANRE nu poate fi acceptată, deoarece contravine principiilor prevederilor Standardului National de Contabilitate „Imobilizări Necorporale si Corporale” si respectiv IAS 16 „Imobilizări corporale” in ceea ce privește tratamentul contabil alternativ permis si anume cel al reevaluării. Pentru a elucida acest aspect vom face referință la câteva aspecte de baza privind reevaluarea reglementate in SCN si IAS.

Astfel, conform pct.18 ale SNC ”Imobilizări Necorporale si Corporale” “18. În conformitate cu politicile contabile ale entității, evaluarea ulterioară a imobilizărilor poate fi efectuată în baza modelului reevaluării potrivit IAS 38 “Imobilizări necorporale” și IAS 16 “Imobilizări corporale

efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de către Departamentul Muncii al SUA, iar pentru ceilalți OSD valoarea cumulativă a indicelui prețurilor din industria construcțiilor, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. În cazurile, când reevaluarea este efectuată de o companie internațională de audit licențiată, Agenția poate contesta această reevaluare numai din motive justificate. Totodată, în cazul reevaluării mijloacelor fixe incluse în VNAD, nu se admite includerea în calculul tarifului a amortizării mijloacelor fixe pe deplin depreciate tarifar”

Conform pct. 29 al IAS 16 “O entitate trebuie să aleagă drept politică contabilă fie modelul bazat pe cost de la punctul 30, fie modelul de reevaluare de la punctul 31 și trebuie să aplice acea politică unei clase întregi de imobilizări corporale”, iar conform pct. 31 “După recunoașterea ca activ, un element de imobilizări corporale a cărui valoare justă poate fi evaluată în mod fiabil trebuie contabilizat la o valoare reevaluată, aceasta fiind valoarea sa justă la data reevaluării minus orice amortizare cumulată ulterior și orice pierderi cumulate din depreciere. Reevaluările trebuie să se facă cu suficientă regularitate pentru a se asigura că valoarea contabilă nu se deosebește semnificativ de ceea ce s-ar fi determinat prin utilizarea valorii juste la finalul perioadei de raportare.”

În același timp, pct.34 al IAS 16 “Frecvența reevaluărilor depinde de modificările valorilor juste ale imobilizărilor corporale reevaluate. În cazul în care valoarea justă a unui active reevaluat se deosebește semnificativ de valoarea contabilă, se impune o nouă reevaluare. Unele elemente de imobilizări corporale suferă modificări semnificative și fluctuante ale valorii juste, necesitând, prin urmare, reevaluări anuale. În cazul imobilizărilor corporale ale căror valori juste nu suferă modificări semnificative, nu este necesar să se facă reevaluări atât de frecvente. În schimb, s-ar putea să fie necesar să se revalueze elementul respectiv numai o dată la trei sau la cinci ani”

Pct. 38 al IAS 16 impune” Elementele dintr-o clasă de imobilizări corporale sunt reevaluate simultan pentru a se evita reevaluarea selectivă a activelor și raportarea în situațiile financiare a unor valori care sunt o combinație de costuri și valori calculate la date diferite. Cu toate acestea, o clasă de active poate fi reevaluată permanent dacă această reevaluare se poate realiza în timp scurt și dacă reevaluările respective sunt mereu actualizate”.

Prevederile respective impun clar regularitatea și continuitatea reevaluărilor în cadrul companiilor care adoptă modelul tratamentului contabil alternativ permis, adică cel al reevaluării, precum și evitarea selectivității reevaluării. În acest sens este cert că Standardele, atât cele naționale cât și cele internaționale, impun o continuitatea

		<p>intre doua reevaluări consecutive realizate cu o anumita regularitate. Redacția propusa de ANRE se eschivează de la aceasta consecutivitate intre reevaluările recunoscute tarifar, or ANRE propune prin aceasta redacție o reevaluare din momentul primului an de valabilitate a Metodologiei si pana la o alta reevaluare curenta, in timp ce standardele impun o periodicitate de la ultima reevaluare si pana la reevaluarea curenta.</p> <p>In plus, redacția propusa de ANRE impune o selectivitate a perioadei reevaluării care pornește de la primul an de valabilitate a Metodologiei. In acest sens apare întrebarea fireasca cum vor fi tratate perioadele de la ultima reevaluare și până la data primului an de valabilitate a Metodologiei excluse din recunoașterea tarifară de către ANRE conform redacției pct.19 al proiectului Metodologiei de mai sus. Putem concluziona ca ANRE impune OSD sa acționeze contrar prevederilor standardelor în ce privește reevaluarea mijloacelor fixe.</p> <p>Adițional, redacția propusa de ANRE este contrara logicii economice a reevaluării, care este menita sa reflecte în situațiile financiare incertitudinile ce afectează previziunile fluxurilor financiare și oportunitățile de investiții, iar costurile istorice sa fie înlocuite parțial cu valoarea justa a activelor, care este considerata în ultimii ani, cea mai buna soluție pentru reproducerea echitabila a imobilizărilor unei entități și asigurarea perpetuității activelor, mai ales în sectorul electroenergetic.</p> <p>De asemenea atragem atenția că valoarea bazei contabile este distinctă de cea a bazei reglementate a activelor, în particular din cauza duratelor diferite de viață utilă. Din această cauză nu putem cădea de acord cu limitările promovate în proiectul metodologiei în privința reevaluării bazei reglementate a activelor din cauza reglementărilor contabile din RM.</p>	
<p>pct.23, <u>CRD</u></p>	<p>Aceste costuri se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE</p>	<p>Aceste costuri se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE ~~ea fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și intră în~~</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	ca fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.	<i>vigoare din momentul publicării lor ca fiind costuri de bază.</i>	Costurile se aplică pentru toată perioada de valabilitate a metodologiei, din primul an până în ultimul.
pct.23, <u>CRD</u>	<p>Pentru fiecare an ulterior anului “n” aceste costuri se actualizează reieșind din indicele prețului de consum din Republica Moldova (RM) și din indicele care va lua în considerație ridicarea eficienței activității OSD, conform formulei:</p> $CRD_n = CRD_0 \times \prod (1 + IPCM_n - X_1)$	<p>Pentru fiecare an ulterior “n” aceste costuri se actualizează reieșind din indicele prețului de consum din Republica Moldova și din indicele care va lua în considerație ridicarea eficienței activității OSD și creșterea numărului locurilor de consum, conform formulei:</p> $CRD_n = CRD_0 \times (1 + IPCM_n) \times (1 + \Delta NC_n)$ <p>Motivare:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La capitolul retribuirea muncii personalului rezerve de diminuare a costurilor au fost extenuate, iar legislația în vigoare nu permite reducerea salariului personalului. Din acest motiv nu mai poate fi aplicată reducerea costurilor respective prin eficiență. De asemenea, costurile aferente remunerării muncii, se cer a fi actualizate cu modificarea numărului de consumatori deserviți. 2. Conform Codului Muncii întreprinderea trebuie să asigure angajatului sporirea nivelului conținutului real al salariului prin indexarea salariului în legătură cu creșterea prețurilor de consum la mărfuri și servicii. Astfel, conform Articolului 133 „Sporirea nivelului conținutului real al salariului”:, (1) Sporirea nivelului conținutului real al salariului se asigură prin indexarea salariului în legătură cu creșterea prețurilor de consum la mărfuri și servicii.” 	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu este argumentată indexarea costurilor de personal la evoluția numărului locurilor de consum. Nu este justificată excluderea indicelui de eficiență. Este o practică internațională generală de aplicare a țintelor de eficiență, valoarea cărora variază conform bunelor practici în limitele a 1-2 % din costuri. Utilizarea în metodologie a unui indice de eficiență de 0,2 aplicat la IPC va avea ca efect o țintă de eficiență de circa 1,2 % din costuri. Argumentele companiei aduse la acest punct vin în contradicție cu argumentele companiei la pct. 41, unde compania solicită insistent ca în cazul în care costurile efective vor fi mai mici decât cele incluse în tarif, diferența să rămână în gestiunea întreprinderii și să nu fie exclusă la următoarea ajustare tarifară. Rezultă că compania recunoaște, că rezerve de diminuare a costurilor, care trebuie valorificate, există, doar că de acestea ar trebui să beneficieze doar compania.</p>
pct.23, <u>CMD</u>	Analogic costurilor cu personalul, aceste costuri se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE ca fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.	Analogic costurilor cu personalul, aceste costuri se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE și intră în vigoare din momentul publicării lor ca fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.	Nu se acceptă. Costurile se aplică pentru toată perioada de valabilitate a metodologiei, din primul an până în ultimul.
pct.23, <u>CMD</u>	X_2 – indicele de creștere a eficienței OSD pentru reducerea costurilor de distribuție. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioadă de valabilitate a Metodologiei în proporție de 20% din indicele prețului de consum al SUA, adică $X_2 = 0,2 HIPC_n$;	~~X_2 – indicele de creștere a eficienței OSD pentru reducerea costurilor de distribuție. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei în proporție de 20% din indicele prețului de consum al SUA, adică $X_2 = 0,2 HIPC_n$;~~ Motivare: La capitolul costurile materiale necesare pentru deservirea, pentru întreținerea și pentru exploatarea	Nu se acceptă. Nu este justificată excluderea indicelui de eficiență. Este o practică internațională generală de aplicarea a țintelor de eficiență, valoarea cărora variază conform bunelor practici în limitele 1-2% de la costuri. Utilizarea în metodologie a unui indice de eficiență de 0,2 aplicat la IPC al SUA va avea ca efect o țintă de eficiență de circa 0,2-0,32 % din costuri

		rețelelor electrice de distribuție și a unităților auxiliare rezervele de diminuare a costurilor au fost extenuate. Din acest motiv nu mai poate fi aplicată reducerea costurilor respective prin eficiență.	(indicator foarte mic în comparație cu practica internațională). Totodată, argumentele companiei vin în contradicție cu argumentele companiei aduse la pct. 41, unde compania solicită insistent ca în cazul în care costurile efective vor fi mai mici decât cele incluse în tarif, diferența să rămână în gestiunea întreprinderii și să nu fie exclusă la următoarea ajustare tarifară. Rezultă că compania recunoaște, că rezerve de diminuare a costurilor, care trebuie valorificate, există, doar că de acestea ar urma să beneficieze doar compania.
pct.23, <u>CIED</u>	Aceste cheltuieli se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE ca fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei	Aceste cheltuieli se determină de OSD, se examinează și se aprobă de către ANRE ~~ca fiind costuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și intră în vigoare din momentul publicării ca fiind costuri de bază.~~	Nu se acceptă. Costurile se aplică pentru toată perioada de valabilitate a metodologiei, din primul an până în ultimul.
pct.23, <u>CIED</u>	X_I – indicele de creștere a eficienței OSD pentru reducerea costurilor de distribuție. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioadă de valabilitate a Metodologiei în proporție de 20% din indicele prețului de consum din Republica Moldova, adică $X_I = 0,2 IPCM_n$.	X_I - indicele de creștere a eficienței OSD pentru reducerea costurilor de distribuție. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioadă de valabilitate a Metodologiei în proporție de 10% din indicele prețului de consum al RM, adică $X_I = 0,2$ ~~0,1~~ IPCM _n ;	Nu se acceptă. Nu este justificată diminuarea indicelui de eficiență. Este o practică internațională generală de aplicarea a țintelor de eficiență, valoarea cărora variază conform bunelor practici în limitele 1-2 % de la costuri. Utilizarea în metodologie a unui indice de eficiență de 0,2 aplicat la IPC va avea ca efect o țintă de eficiență de circa 1,2 % din costuri iar aplicarea indicelui de 0,1 la IPC va avea ca efect o țintă de eficiență de doar 0,6 %. Argumentele companiei vin în contradicție cu argumentele companiei aduse la pct. 41, unde compania solicită insistent ca în cazul în care costurile efective vor fi mai mici decât cele incluse în tarif, diferența să rămână în gestiunea întreprinderii și să nu fie exclusă la următoarea ajustare tarifară. Rezultă că compania știe clar că mai sunt rezerve de diminuare a costurilor care trebuie valorificate.
pct.25, <u>CED</u>	Aceste cheltuieli se determină de OSD, se examinează și se aprobă de ANRE pentru primul an de valabilitate a Metodologiei – anul de bază (CED_0) integral pe OSD,	Aceste cheltuieli se determină de OSD, se examinează și se aprobă de ANRE ~~pentru primul an de valabilitate a Metodologiei și intră în vigoare din momentul publicării ca fiind costuri de bază – anul de bază (CED_0) integral pe OSD~~	Nu se acceptă. Costurile se aplică pentru toată perioada de valabilitate a metodologiei, din primul an până în ultimul.

<p>pct.26</p>	<p>Acest consum și pierderi de energie electrică sunt constituite din două componente: 1 – consumul tehnologic și pierderile tehnice de energie electrică în rețelele electrice de distribuție; 2 – pierderile comerciale de energie electrică în rețelele electrice de distribuție.</p>	<p>~~Acest consum și pierderi de energie electrică sunt constituite din două componente: 1 – consumul tehnologic și pierderile tehnice de energie electrică în rețelele electrice de distribuție; 2 – pierderile comerciale de energie electrică în rețelele electrice de distribuție.~~ Formularea trebuie sa fie simplă, legea nu prevede divizarea pierderilor în tehnice și comerciale.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>pct.27</p>	<p>Consumul tehnologic și pierderile tehnice de energie electrică în rețelele electrice de distribuție se determină de OSD în conformitate cu prevederile Instrucțiunii pentru calcularea consumului tehnologic în rețelele electrice, aprobată prin Hotărârea ANRE nr.190 din 30.08.2005, integral și pentru fiecare tip de rețea, în parte, conform rezultatelor anului 2017, și se aprobă de ANRE în valori procentuale la cantitatea de energie electrică intrată în rețelele electrice de distribuție, constante pe toată perioada de valabilitate a Metodologiei. Referitor la pierderile comerciale Metodologia prevede pentru perioada de valabilitate a Metodologiei un nivel de 0,5% din cantitatea totală de energie electrică intrată în rețelele electrice de distribuție. ...</p> <p>În cazul în care nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică determinat în conformitate cu prevederile pct. 27 este mai mare decât valoarea efectivă înregistrată în anul precedent, valoarea consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică admise în scopuri tarifare nu va depăși nivelul efectiv înregistrat în anul precedent.</p>	<p>~~Nivelul consumului tehnologic și a pierderilor tehnice de energie electrică în rețelele electrice de distribuție se determină de OSD în conformitate cu prevederile Instrucțiunii pentru calcularea consumului tehnologic în rețelele electrice, aprobată prin Hotărârea ANRE nr.190 din 30.08.2005, integral și pentru fiecare tip de rețea, în parte, conform rezultatelor anului 2017, și se aprobă de ANRE în valori procentuale la cantitatea de energie electrică intrată în rețelele electrice de distribuție, constante pe toată perioada de valabilitate a Metodologiei. Referitor la pierderile comerciale Metodologia prevede pentru perioada de valabilitate a Metodologiei un nivel de 0,5% din cantitatea totală de energie electrică intrată în rețelele electrice de distribuție. în anul „n”, admise în scopuri tarifare, este egal cu media înregistrată în sectorul de distribuție a energiei electrice în anul „n-1”.~~ ~~În cazul în care nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică determinat în conformitate cu prevederile pct. 27 este mai mare decât valoarea efectivă înregistrată în anul precedent, valoarea consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică admise în scopuri tarifare nu va depăși nivelul efectiv înregistrat în anul precedent.~~ <u>Motivare:</u> 1. În redacția actuală a Legii energiei electrice, în clauza consacrată calculului pierderilor recunoscute de energie electrică, este eliminat orice stimulent pentru operatorul de distribuție spre reducerea pierderilor de energie electrică. Legea nou aprobată, nr.107/2016, exclude independența ANRE în activitatea sa de reglementare. Textul din Articolul 87 alineatul (3) nu a fost discutat cu părțile interesate, ceea ce contravine principiului asigurării</p>	<p>Nu se acceptă. Conform Legii cu privire la energia electrică nr.107 din 27.05.2016, care prevede (art.87, alin.(3)), că „Metodologiile de calculare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă componenta și modul de calculare a cheltuielilor aferente consumului tehnologic și pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de distribuție, al căror nivel nu-l va depăși pe cel efectiv înregistrat în anul precedent”. Metodologia nu poate pune în discuție prevederile Legii. Legea cu privire la energia electrică trebuie respectată de către toți participanții pieței energiei electrice, chiar dacă unele prevederi ale acesteia nu convin întru totul, aceasta nu înseamnă că trebuie căutate metode de eschivare de la prevederile legale. Nu pot fi acceptate abordări interpretative de genul „pierderi medii pe sector” deoarece o asemenea abordare nu va stimula RED UF să reducă pierderile, ci doar să beneficieze de includerea din start în tarif a unui nivel mai mare al pierderilor decât cel efectiv înregistrat în anul precedent de RED UF. Mai mult decât atât, eficiența este atunci când operatorul reduce nivelul efectiv al pierderilor în anul „n” față de nivelul efectiv al pierderilor acestuia înregistrate în anul „n-1” și nu atunci când compară nivelul pierderilor sale efective cu un nivel mai ridicat al acestora pe care solicită să fie inclus în tarif și să fie obținute beneficii suplimentare. Referitor la afirmația precum că abordarea din metodologie nu stimulează sporirea eficienței energetice, de menționat, că metodologia urmărește și stimulează reducerea graduală și continuă a</p>

transparenței în procesul examinării actului normativ, adică este în detrimentul principiilor specificate în Acordul de asociere cu UE la care R. Moldova a aderat. Limitarea pierderilor recunoscute într-un an la nivelul pierderilor efective din anul precedent, implică o transpunere automată în tarif a eficienței obținute de distribuitor, fiind eliminat stimulentele de reducere a acestora. Stimulentele constau în împărțirea beneficiilor rezultatelor obținute din eficiență între consumatori și OSD. Dacă se încalcă acest principiu, nu poate exista nici eficiență. Prin clauza respectivă din lege, reducerea de pierderi nu numai că nu este promovată, ci este chiar descurajată, deoarece economiile atinse sunt retrase prin tarif. Astfel, cele mai eficiente companii de distribuție sunt penalizate, la fel ca și consumatorii operatorilor mai puțin eficienți, având în vedere că trebuie să suporte tarife mai mari pentru pierderi mai ridicate de energie.

2. Pe de altă parte, în art. 87 din Legea energiei electrice este stipulat că metodologiile tarifare trebuie să stimuleze distribuitorii de a spori eficiența energetică, lucru care lipsește cu desăvârșire în proiectul noii metodologii tarifare. Iată de ce, RED UF vine cu propunerea de stabilire a acestui stimulente, el fiind totodată compatibil cu Legea energiei electrice în vigoare. Ideea constă în stabilirea plafonului pierderilor recunoscute la nivel de sector. Aceasta va încuraja distribuitorii să continue acțiunile spre reducerea pierderilor în cauză.

3. Practica obișnuită a modelelor europene de reglementare constă în stabilirea unor pierderi recunoscute ex-ante pentru toată perioada de reglementare, operatorilor fiindu-le permis să obțină câștiguri de pe urma reducerii de pierderi sau să fie penalizat în cazul înregistrării unor nivele mai mari de pierderi față de cele prestabilite. Mecanismul aplicat în metodologiile tarifare precedente, prin care se stabilea o pantă de reducere a pierderilor pentru toată perioada de reglementare, a permis să se atingă o diminuare importantă a pierderilor pe parcursul ultimilor ani, aceste reușite fiind înregistrate la toate întreprinderile de distribuție.

4. În România, pentru a patra perioadă de reglementare a activității de distribuție, metodologia tarifară „va urmări

pierderilor, or, în cazul în care pierderile efective ale anului „n” vor fi mai mici decât pierderile efective ale anului „n-1”, în tariful anului „n” va fi oricum inclus nivelul anului „n-1”, nivel care este mai mare, astfel eficiența rămânând în totalitate la întreprindere fără a mai fi împărțită cu consumatorii. Totodată, de luat în considerație, că reducerea pierderilor poate fi efectuată în mare parte doar prin efectuarea de investiții, la care se aplică și rentabilitate pentru OSD.

Varianta propusă de operator nu aduce nici un aport în plus la sporirea eficienței energetice, în schimb va împovăra structura tarifului cu costuri suplimentare nejustificate.

Odată ce se aduce exemplul practicii de reglementare din România, nu este clar de ce operatorul face referință la niște propuneri de modificare a metodologiei tarifare (axându-se doar pe niște afirmații de ordin general) și nu se referă la metodologia tarifară în vigoare, care descrie într-un mod mult mai clar mecanismul de stimulare a reducerii pierderilor din rețelele electrice. Astfel, de notat, că conform acestui mecanism se stabilesc ținte de reducere a pierderilor (reducere anuală), iar în cazul în care pierderile efective sunt mai mici decât țintele, operatorul primește doar 25 % din eficiență pentru nivelul de tensiune înaltă și medie și 50% pentru nivelul de tensiune joasă. Or, reiterăm, că conform proiectului metodologiei tarifare consultate, întreaga eficiență anuală rămâne la OSD, iar țintele anuale sunt egale cu pierderile reale ale anului precedent, nu mai mici, astfel presiunea pe operator, în cazul proiectului dat de metodologie, este mai mică.

		<p>continuarea mecanismului de stimulare a creșterii eficienței energetice a rețelelor electrice ale operatorilor, trendurile ținutelor anuale de reducere a CPT vor fi descendente față de nivelul aprobat anterior, luându-se în considerare cel mai mic nivel al CPT realizat, stabilit prin efectuarea de analize comparative.” <i>Sursa: http://www.anre.ro/ro/legislatie/documente-de-discutie-ee1/metodologii-proceduri-tarifare/propuneri-modificare-metodologie-de-stabilire-a-tarifului-pentru-serviciul-de-distributie-a-energiei-electrice-aprobata-prin-ordinul-72-2013-cu-modificarile-si-completarile-ulterioare&page=1</i></p> <p>Este logică întrebarea: De ce în R. Moldova se refuză de principiul eficienței la reglementarea pierderilor de energie atunci când în România, un stat membru al UE, cu un risc de țară de trei ori mai mic ca cel al R. Moldova, acesta este aplicat?</p> <p>5. Formularea trebuie să fie simplă, legea nu prevede divizarea pierderilor în tehnice și comerciale.</p>	
pct.28, <u>CDA</u>	„Acele cheltuieli se determină de către OSD pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, – anul de bază (CDA ₀), se aprobă de ANRE pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei,...	<p>Acele cheltuieli se determină de către OSD pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CDA₀), <i>se examinează și se aprobă de ANRE și intră în vigoare din momentul publicării lor pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei</i></p>	Nu se acceptă. Costurile se aplică pentru toată perioada de valabilitate a metodologiei, din primul an până în ultimul.
pct.28, <u>CDA</u>	...și în fiecare următor an “n” se actualizează în conformitate cu formula: $CDA_n = CDA_0 \times \prod (1 + IPCM_n - X_1)$	<p>...și în fiecare an următor “n” se actualizează în conformitate cu formula:</p> $CDA_n = CDA_0 \times \prod [(1 + IPCM_n - X_1) \times (1 + \Delta NC_n)]$ <p><u>Motivare:</u> Comentariul RED UF: Aceste cheltuieli se cer a fi actualizate cu modificarea numărului de consumatori deserviți.</p>	Nu se acceptă. Nu este argumentată indexarea cheltuielilor de distribuție și administrative la evoluția numărului locurilor de consum.
<i>pct.28-1</i>		<p><i>La costurile de bază la începutul perioadei tarifare vor se va adăuga 50% din eficiența înregistrată între costurile medii recunoscute și cele reale din ultimii 3 ani ai perioadei tarifare anterioare.</i></p> <p><u>Motivare:</u> În acest proiect de metodologie tarifară, ca și în metodologiile tarifare precedente, nu se încurajează</p>	Nu se acceptă. Argumentele operatorului sunt departe de adevăr. Metodologiile tarifare precedente, cât și cea în vigoare, prevedeau stimulente destul de consistente pentru reducerea costurilor, care rămăneau în totalitate la discreția operatorilor (doar în perioada 2008-2011 cheltuielile materiale și cele de

		<p>eficiența, în ceea ce privește costurile recunoscute. În genere, eficiența este concepută ca promovare de acțiuni spre reducerea de costuri, drept urmare a stimulentei aplicate, și constă în împărțirea reducerii de costuri obținute între clienți și operator. Dacă nu sunt împărțite, nu există nici eficiență. Nu numai că eficiența nu este promovată în metodologiile de până acum, ci nici nu este recunoscută nici reducerea de costuri obținută în perioada tarifară precedentă, care este rezultatul eforturilor depuse de OSD. Odată cu pedepsirea celor mai eficienți operatori, sunt penalizați și consumatorii celor mai puțin eficienți operatori, având în vedere faptul că aceștia trebuie să îndure costuri mai ridicate din cauza lipsei de stimulente pentru eficiență. Astfel, în anul 2016 companiei RED UF i-au fost recunoscute în tarif 8.149 lei/km linie, pe când RED Nord – 11.546 lei/km, iar RED Nord-Vest – 11.158 lei/km. Raportat la un consumator deservit, au fost recunoscute respectiv pentru RED UF – 338 lei, RED Nord – 486 lei, iar RED Nord-Vest – 581 lei. Un decalaj analogic îl avem și la nivelul tarifelor. Bunăoară, pentru același an 2016, tarifele de distribuție aplicate consumatorilor racordați la joasă tensiune au constituit: RED UF – 60 bani/kWh, RED Nord – 79 bani/kWh, iar RED Nord Vest – 91 bani/kWh; pentru consumatorii racordați la medie tensiune, respectiv: 43, 50 și 68 bani/kWh. Diferența mare dintre cheltuielile recunoscute, precum și între tarifele aplicate consumatorilor companiilor menționate crește cu fiecare revizuire tarifară anuală și nu poate fi justificată prin dispersia mai mare a pieței din zona distribuitorilor din nordul țării, ci prin lipsa stimulentei pentru eficiență. În cazul operatorului RED UF, operator privat, reducerile de costuri au fost atinse din inițiativa grupului GNF, nu datorită stimulentei aplicate în mod reglementar. Reiterăm, lipsa stimulentei pentru eficiență reprezintă o problemă prin care s-au distins toate metodologiile aplicate în R. Moldova până în prezent. Din acest motiv, RED UF propune stabilirea de stimulente pentru reducerea cheltuielilor de exploatare, în beneficiul tuturor consumatorilor din R. Moldova. Adică, înaintează propunerea de stabilire a stimulentei de reducere a</p>	<p>întreținere și exploatare realmente suportate de întreprindere au fost cu 52 mil. lei mai mici decât costurile respective incluse în tarif. Și această eficiență a rămas în totalitate la operator). Abordarea propusă de operator ar însemna, că în cazul suportării unor costuri reale mai mici în perioada 2013-2017 (spre exemplu 100 mil. lei), diferența rămâne în totalitate la operator (100 mil. lei) și este acoperită în totalitate de consumatori, iar 50% din acestea (50 mil. lei) vor mai fi suportate în plus de consumator în perioada 2018-2022, iar în perioada de reglementare 2023-2027 vor mai fi suportate de consumatori 25% din acestea (25 mil. lei) și așa mai departe. În așa mod cineva poate spune că operatorul a fost eficient în perioada 2018-2027, deoarece are costuri reale mai mici decât cele incluse în tarif, fără ca operatorul să întreprindă careva măsuri de eficientizare a costurilor în această perioadă. Or, dacă ne referim la principiul echității, care mai este în cazul dat beneficiul consumatorului, dacă el așa și nu va resimți această eficiență prin reducerea costurilor incluse în tarif pe o perioadă de 15 ani?</p> <p>Referitor la cifrele relatate de operator pentru a demonstra cât de evidentă este „eficiența” sa, de notat, că este mai corect, întru a exclude impactul indicatorilor de actualizare, care au o evoluție diferită în dependență de structura cheltuielilor, de a se opera cu datele anului 2013, când au fost aprobate costurile de bază. Astfel, dacă raportăm costurile operaționale recunoscute în tarif la un km de linii deținute de operatori obținem următoarele marimi specifice: pentru RED UF 6,6 mii lei/km, pentru RED Nord 8,0 mii lei/km și pentru RED Nord-Vest 7,3 mii lei/km. Totodată, de relevat, că cea mai mare parte din rezultatul de reducere a costurilor poate fi atribuită la efectele investițiilor efectuate, care în mod firesc duc la majorarea costurilor de capital incluse în tarif. Astfel, dacă raportăm costurile de capital (amortizare+rentabilitate) recunoscute în tarif pentru anul 2013 la un km de linii deținute de</p>
--	--	--	---

		<p>costurilor de întreținere și exploatare, acestea fiind cunoscute pe toată perioada metodologiei tarifare, modelate prin fixarea unui coeficient de motivare pentru diminuarea cheltuielilor de funcționare, care vor fi luate în considerație în costurile de întreținere și exploatare în următoarea perioadă tarifară, similar cu schema existentă de stimulare a achiziției energiei electrice la prețuri mai mici. Bunăoară, dacă în rezultatul eficienței aplicate un operator și-a îndeplinit obligațiile sale cu 1 milion lei costuri mai mici, decât cele recunoscute regulamentar, atunci 50% din acestea vor fi acceptate în costurile pentru următoarea perioadă tarifară, celelalte 50% fiind atribuite consumatorilor prin câștigul de pe urma reducerii costurilor în tarif.</p>	<p>operatori obținem următoarele marimi specifice: pentru RED UF 15,8 mii lei/km, pentru RED Nord 10,5 mii lei/km și pentru RED Nord-Vest 6,6 mii lei/km. Or, raportând costurile sumare (operaționale și de capital) la un km de linii, obținem următoarele marimi specifice: pentru RED UF 22,4 mii lei/km, pentru RED Nord 18,6 mii lei/km și pentru RED Nord-Vest 13,8 mii lei/km. Deci, RED UF nu ar trebui să insiste atât de mult pe „meritul” reducerii costurilor operaționale, cât să se refere mai mult la obținerea de resurse financiare necesare efectuării investițiilor, grație prevederilor stimulative ale metodologiilor tarifare.</p> <p>În cea ce privește quantumul tarifului de distribuție, care este mai mic în zona de deservire a RED UF, de specificat, că tariful rezultă din raportarea veniturilor (costurilor și rentabilității) la volumul energiei distribuite, iar costurile de distribuție nu depind direct proporțional atât de volumul distribuit de energie, cât, în cea mai mare măsură, de lungimea rețelelor deservite. În așa mod, RED UF distribuie 76 % din totalul energiei distribuite în R. Moldova, dar deservește doar 61 % din rețelele de distribuție, RED Nord distribuie 16 % din totalul energiei distribuite, dar deservește 22 % din rețelele de distribuție, iar RED Nord-Vest distribuie doar 8 % din totalul energiei distribuite, în timp ce deservește 17 % din rețelele de distribuție. Anume această corelație de 76 % - volum distribuit și 61 % - rețele deservite îi permite RED UF să aibă un tarif mai mic decât celelalte RED-uri. De luat în considerație, că în cazul în care toate RED-le ar distribui o cantitate de energie direct proporțională lungimii liniilor deservite, adică dacă RED UF ar distribui 61 % din energie, RED Nord 22 % din energie, iar RED Nord-Vest 17 % , atunci cunatumul tarifului mediu de distribuție pentru anul 2016 ar fi fost de 63,1 bani/kWh pentru RED UF, 46,1 bani/kWh pentru RED Nord și 35,6 bani/kWh pentru RED Nord-Vest. Astfel, reieșind din raționamentele expuse, apare</p>
--	--	---	--

			<p>întrebarea firească, care din OSD este totuși mai eficient?!</p> <p>Devine lesne clar că tariful mai mic de distribuție al operatorului RED UF este rezultatul consumului mai mare de energie în zona deservită de acesta și nicidecum nu se datorează faptului că acesta activează mai eficient decât ceilalți OSD.</p>
pct.29	<p>În cazul când OSD nu vor utiliza integral alocația aferentă fondului de rulment pentru plata dobânzilor la creditele bancare contractate pe termen scurt, ANRE, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, va diminua valoarea venitului reglementat cu cuantumul alocației utilizate în alte scopuri.</p>	<p>~~În cazul când OSD nu vor utiliza integral alocația aferentă fondului de rulment pentru plata dobânzilor la creditele bancare contractate pe termen scurt, ANRE, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, va diminua valoarea venitului reglementat cu cuantumul alocației utilizate în alte scopuri.~~</p> <p><u>Motivare:</u> Prin aceasta clauza ANRE limitează finanțarea fondului de rulment la creditele bancare pe termen scurt, impunând operatorilor condiții contrare logicii financiare și chiar stimulând abuzuri din partea acestora prin impunerea la recurgerea exclusivă la resurse financiare atrase de pe piața bancară (contractarea în orice condiții pentru a consuma fondul de rulment și a achita dobânzi băncilor), în detrimentul logicii financiare și eficienței afacerii prin posibilitatea optimizării cheltuielilor relaționate cu finanțarea necesităților fondului de rulment. Or, cele mai elementare prevederi ale managementului financiar ale unei entități, stabilesc ca necesitățile fondului de rulment se finanțează pe seama mai multor surse, care, în raport cu patrimoniul întreprinderii, se pot grupa în surse interne și surse externe (exact ca și în cazul investițiilor și remunerarea acestora cu WACC). ANRE fără careva justificare elimină posibilitatea utilizării surselor interne pentru finanțarea fondului de rulment sau dacă consideră resursele interne în mod tacit, atunci presupune că acestea nu au un cost și pot fi alocate cu titlu gratuit pentru finanțarea fondului de rulment. Or, resursele proprii au un cost care cel puțin trebuie să fie similar celui pentru resursele atrase, însă de cele mai dese ori îl depășește (a se vedea și costul capitalului propriu și a</p>	<p>Nu se acceptă. Fondul de rulment nu reprezintă un cost în sine, aceasta este o sumă de bani acordată operatorului pentru finanțarea creditelor pe termen scurt contractate pentru desfășurarea serviciului de distribuție a energiei electrice. În cazul în care creditele nu sunt contractate, rezultă că operatorul nu are nevoie de această alocație.</p>

		<p>celui împrumutat din formula WACC). Nu este clar de ce ANRE desconsideră în acest mod surse posibile pentru finanțarea fondului de rulment cum ar fi: sumele afectate din profitul net pentru finanțarea temporară a fondului de rulment, sumele aferente unor fonduri proprii și dividende constituite din profitul net până la consumarea pe destinația corespunzătoare; devierile tarifare care se formează pe parcursul anului în limita celor 5 % stipulate în Metodologie și pe care întreprinderea poate să le utilizeze pentru finanțarea fondului de rulment până la rambursarea acestora către sector și care au un cost bine determinat conform prevederilor Metodologiei, etc. Considerăm că această prevedere este disproporționată și contrară logicii eficienței în gestiunea financiară a întreprinderii, menită să favorizeze băncile în detrimentul clienților de energie electrică.</p>	
<i>pct.29-1</i>		<p><i>În cazul efectuării de lucrări extraordinare, provocate drept urmare a calamităților naturale, operatorul rețelei de distribuție va expedia Agenției un raport cu descrierea detaliată a costurilor suportate în vederea includerii acestora în tarif, suplimentar la costurile de bază, calculate pentru anul în care s-au produs calamitățile naturale în cauză.</i></p> <p><u>Motivare:</u> Costurile extraordinare, suportate drept urmare a calamităților naturale, adică costurile produse de factori aflați în afara controlului de către Operatorul de rețea, se cer a fi recunoscute în tarif printr-o modalitate adițională, ele fiind adăugate la costurile de bază, calculate pentru anul în care s-au produs calamitățile în cauză.</p>	<p>Se acceptă parțial. Se propune suplimentarea metodologiei cu pct, 43 care va avea următorul conținut: „În cazul efectuării de lucrări extraordinare, provocate drept urmare a calamităților naturale, operatorul rețelei de distribuție va perfecta și va prezenta Agenției un raport cu descrierea detaliată a costurilor suportate. Raportul urmează să demonstreze, în ce măsură costurile suplimentare suportate nu sunt recuperate prin tarif, în vederea includerii cuantumului costurilor neacoperite în tariful, calculat pentru anul în care s-au produs calamitățile naturale în cauză.”</p>
pct. 30	<p>$RA_n = VNAD_{in} \times R_m$</p> <p>unde: $VNAD_{in}$ – valoarea netă reglementată în anul “n” a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție noi, date în exploatare din anul 2000 – pentru Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. și din anul 2003 - pentru S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest”, și până la finele anului “n-1”, în urma investițiilor efectuate în conformitate cu planurile de</p>	<p>$RA_n = VNAD_n \times Rr_n \times LeiD_n$</p> <p>unde: $VNAD_n$ – valoarea netă reglementată în anul „n” a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție noi, date transferate în exploatare din anul 2000 – pentru Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A., <i>dolari SUA</i>, și din anul 2003 - pentru S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest”, <i>lei</i>, și până la finele anului “n-1”, în urma investițiilor efectuate în conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și luate în calcul în scopuri tarifare în această perioadă. Valoarea netă a imobilizărilor</p>	<p>Se acceptă parțial. Se reformulează în următoarea redacție: „ 1) pentru OSD cu capital străin:</p> $RA_n = VNAD_{in} \times R_m \times LeiD_n$ <p>unde: $VNAD_{in}$ – valoarea netă reglementată în anul „n” a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție noi, transmise în exploatare din anul privatizării și până la finele anului „n-1”, în urma</p>

investiții aprobate de ANRE și luate în calcul în scopuri tarifare în această perioadă. Valoarea netă a imobilizărilor se determină ca diferență dintre costul de intrare a imobilizărilor, date în exploatare în perioada vizată în strictă conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și amortizarea acestor imobilizări, acumulată în această perioadă, conform formulei:

$$VNAD_{in} = \sum_{k=1}^m VIAD_{kn-1} - DF_{n-1} \quad (47)$$

unde:

DF_{n-1} –amortizarea activelor noi de distribuție, acumulată de la darea în exploatare până la finele anului “n-1”;

R_m – rata reglementată a rentabilității imobilizărilor în anul “n”.

$(VNAD_n)$ din anul „n” se determină ca diferență dintre costul *actualizat* de intrare a imobilizărilor, *date transferate* în exploatare în perioada vizată în strictă conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și amortizarea acestor imobilizări, acumulată în această perioadă, conform formulei:

$$VNAD_n = \sum_s^n \sum_{k=1}^m VIAD_{k,s} \times \prod_s^n (1 + HICP_n) - DF_{n-1}$$

unde:

DF_{n-1} –amortizarea activelor noi de distribuție, acumulată de la darea în exploatare până la finele anului “n-1”, *dolari SUA. Dat fiind că costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale este actualizat cu indicatorul HICP din anul transferului în exploatare și până în anul „n”, amortizarea acumulată de asemenea se actualizează la indicatorul HICP;*

Rr_n – rata reglementată a rentabilității imobilizărilor în anul “n”.

Costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale $VIAD_n$ se actualizează anual cu indicele prețurilor cu amănuntul al SUA ($HICP_n$).

Motivare:

1. Actualizările respective sunt necesare spre asigurarea capacității OSD de a repune fondurile sale după amortizarea acestora. Comentarii adiționale la subiect sunt prezentate în p.18.

2. Dolarizarea Fondului Activelor Reglementate (FAR) a fost inclusă în metodologia tarifară care a însoțit specificațiile privatizării rețelelor de distribuție, însuși metodologia fiind parte componentă a contractului de cumpărare – vânzare (CVC) a RED-urilor. Stabilitatea reglementării este vitală pentru a favoriza climatul investițional în sectorul energetic, iar abaterea de la acest principiu fundamental expus în CVC nu ajută deloc la crearea acestui climat.

3. Nu există motive tehnice sau de piață pentru a modifica parametrii utilizați în metodologia tarifară. Nu le vede RED UF și nici nu le găsim în expunerea ANRE.

investițiilor efectuate în conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și luate în calcul în scopuri tarifare în această perioadă. Valoarea netă a imobilizărilor în anul „n” se determină ca diferență dintre costul de intrare a imobilizărilor, transmise în exploatare în perioada vizată în strictă conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și amortizarea acestor imobilizări, acumulată în această perioadă, conform formulei:

$$VNAD_{in} = \sum_{k=1}^m VIAD_{kn-1} - DF_{n-1}$$

unde:

$VIAD_{kn-1}$ – costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție transmise în exploatare din anul privatizării și până la finele anului “n-1” în strictă conformitate cu planurile de investiții aprobate de Agenție;

DF_{n-1} – amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție transmise în exploatare începând cu anul privatizării, acumulată de la transmiterea în exploatare până la finele anului “n-1”;

R_m – rata reglementată a rentabilității imobilizărilor în anul „n”.

2) pentru ceilalți OSD:

$$RA_n = VNAD_{in} \times R_m$$

$VNAD_{in}$ – valoarea netă reglementată în anul “n” a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție, date în exploatare din anul 2003 și până la finele anului “n-1”, în urma investițiilor efectuate în conformitate cu planurile de investiții aprobate de ANRE și luate în calcul în scopuri tarifare în această perioadă. Această valoare se determină conform formulei (46) din Metodologie.”

			<p>$VIAD_{kn-1}$ – costul de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție transmise în exploatare din anul 2003 și până la finele anului “n-1”;</p> <p>DF_{n-1} – amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale de distribuție transmise în exploatare începând cu anul 2003, acumulată de la transmiterea în exploatare până la finele anului “n-1”.</p> <p>Actualizarea nu poate fi acceptată, a se vedea explicațiile la pct. 19.</p>
pct. 35	Modificările efectuate în planul anual de investiții aprobat vor fi luate în considerație în calculul tarifului numai în cazul când acestea au fost aprobate de Agenție.	<p>~~Modificările efectuate în planul anual de investiții aprobat vor fi luate în considerație în calculul tarifului numai în cazul când acestea au fost aprobate de Agenție.~~</p> <p><u>Motivare:</u> Nu este înțeles sensul acestui punct</p>	Se acceptă.
pct. 35	În așa caz, OSD vor prezenta ANRE o analiză a factorilor de influență și a devierilor dintre datele aplicate la calcularea tarifelor și cele real înregistrate, iar ANRE, în aceste cazuri, este în drept să ajusteze tarifele semestrial sau, după caz, mai frecvent în dependență de nivelul de influență asupra tarifelor a factorilor obiectivi.	<p>În așa caz, OSD vor prezenta ANRE o analiză a factorilor de influență și a devierilor dintre datele aplicate la calcularea tarifelor și cele real înregistrate, iar ANRE, în aceste cazuri, ~~este în drept să ajusteze~~ <i>va ajusta</i> tarifele semestrial sau, după caz, mai frecvent în dependență de nivelul de influență asupra tarifelor a factorilor obiectivi.</p> <p><u>Motivare:</u> În vederea excluderii repetării situații de neajustare adecvată a tarifului din 2015, soldate cu grave consecințe pentru activitatea ORD, ANRE ar trebui să fie obligată și să-și ia angajamente de a actualiza tariful pe parcursul anului în situațiile în care devierile tarifare nu depășesc cel mult 3%, dat fiind că rata de 5% este absolut nejustificată și a fost introdusă în lege fără dezbateri publice, încălcându-se astfel independența ANRE.</p>	<p>Se acceptă. Totodată, de notat, că se va lua în considerație rata prevăzută de lege de 5 %, ci nu cea solicitată de 3 %.</p>
pct. 37	În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica quantumul minim garantat al salariului în sectorul real, consumurile aferente remunerării muncii, din anul respectiv, vor fi actualizate reieșind din quantumul minim garantat revăzut și indicele de creștere a eficienței în quantum de 20 %	În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica quantumul minim garantat al salariului în sectorul real, consumurile aferente remunerării muncii, din anul respectiv, vor fi actualizate reieșind din quantumul minim garantat revăzut ~~și indicele de creștere a eficienței în quantum de 20 % din coeficientul creșterii medii anuale a quantumului minim garantat al salariului în sectorul real~~	<p>Se acceptă parțial. Se reformulează în următoarea redacție: „În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica quantumul minim garantat al salariului în sectorul real, costurile aferente remunerării muncii, din anul respectiv, vor fi actualizate prin substituirea IPCM cu</p>

	<p>din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real.</p>	<p><u>Motivare:</u> Indicele creșterii eficienței este stabilit în formulă. Nu este cazul să se menționeze în acest punct. Totodată, la capitolul retribuirea muncii personalului rezervele de diminuare a costurilor au fost extenuate, iar legislația în vigoare nu permite reducerea salariului personalului. Din acest motiv nu mai poate fi aplicată reducerea costurilor respective prin eficiență.2. Codul Muncii prevede și valoarea minima obligatorie a retribuției muncii garantată de către stat pentru munca prestată de salariați în sectorul real, care este stabilita de Guvern și care nu poate fi micșorata.</p> <p>În același timp piața muncii în sectorul energetic se agravează din an în an, prin diminuarea numărului de specialiști în domeniul energetic (prin diminuarea numărului de studenți înmatriculați la aceste specialități, precum și imigrarea acestora), ceea ce duce la o cerere mai mare a specialiștilor în acest domeniu, respectiv la o majorare a retribuției solicitate. Prin formula care se propune a fi aplicată, în câțiva ani vom fi în imposibilitatea de a face față acestor cerințe retributive și în imposibilitatea de a presta servicii de calitate clientului final.</p> <p>Pe parcursul a celor 17 ani de activitate s-a eficientizat la maxim numărul de angajați și activitatea acestora, iar Codul Muncii prevede stimularea salariaților pentru munca eficientă și nu penalizarea acestora.</p>	<p>indicele creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real.”</p>
<p>pct. 39</p>	<p>În cazul în care, în perioada de valabilitate a Metodologiei vor fi adoptate acte legislative sau acte normative de reglementare, care vor influența nivelul consumurilor și al cheltuielilor de distribuție a energiei electrice, aceste modificări vor fi luate în considerație de către ANRE la ajustarea anuală a tarifelor.</p>	<p>~~În cazul în care, în perioada de valabilitate a Metodologiei vor fi adoptate acte legislative sau acte normative de reglementare, care vor influența nivelul consumurilor și al cheltuielilor de distribuție a energiei electrice, aceste modificări vor fi luate în considerație de către ANRE la ajustarea anuală a tarifelor.~~</p> <p><u>Motivare:</u> Consideram ca această clauză deschide posibilitățile politicului să intervină în activitatea ANRE, prin aprobarea unor modificări în legislația din domeniu, așa cum a identificat în mod repetat Comunitatea Energetică, și să forțeze organul de reglementare să modifice</p>	<p>Se acceptă parțial. Metodologia este un act normativ secundar care trebuie să corespundă prevederilor legislației în vigoare. Secretariatul Comunității Energetice în amendamentele la metodologia de determinare a tarifelor pentru serviciu de transport a propus completarea unui punct cu textul „ <i>This Methodology may be subject to interim amendments by decision of the Agency to the extent required to ensure compliance with the legislative and regulatory framework of the Republic of Moldova</i>”. Astfel, Punctul 39 va fi suplimentat cu fraza: „În metodologie pot fi introduse modificări pe parcursul</p>

		<p>metodologia tarifară în vigoare, fără a respecta perioada de valabilitate a acesteia, încălcând astfel independența autorității de reglementare în domeniul energiei și nerespectând principiile Directivei 72/2009 a Uniunii Europene. La fel această prevedere vine în contradicție și cu <u>principiul consecvenței și stabilității normelor juridice</u> specificată în art.4 al Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, nr. 317 din 18.07.2003. Drept urmare, acest punct urmează să fie exclus din Metodologie.</p>	<p><i>perioadei de aplicare, în măsura necesară pentru a asigura respectarea cadrului legislativ al Republicii Moldova.”</i></p>
pct. 40	<p>Metodologia prevede că mijloacele obținute în urma reflectării în tarif a mărimii consumurilor aferente amortizării immobilizărilor, vor fi utilizate de OSD doar în scopul efectuării de noi investiții. În cazul utilizării acestora în alte scopuri, ANRE este în drept să diminueze tariful pentru serviciul de distribuție a energiei electrice al anului următor în proporția corespunzătoare mijloacelor financiare utilizate în alte scopuri.</p>	<p>Metodologia prevede că mijloacele obținute în urma reflectării în tarif a mărimii consumurilor aferente amortizării immobilizărilor, vor fi utilizate de OSD doar în scopul efectuării de noi investiții. În cazul utilizării acestora în alte scopuri, <i>sub condiția creării prealabile a tuturor premiselor (aprobarea în termen și mărimea stabilită a planurilor de investiții, actualizarea anuală a tarifelor, etc.) necesare în vederea asigurării efective a investițiilor</i>, ANRE este în drept să diminueze tariful pentru serviciul de distribuție a energiei electrice <i>în următoarea perioadă tarifară</i> în proporția corespunzătoare mijloacelor financiare utilizate în alte scopuri <i>în perioada tarifară precedentă</i>.</p> <p><u>Motivare:</u> Propunem reformularea, oferindu-i operatorului de rețea posibilitatea să efectueze investițiile pe care le consideră necesare ca să asigure distribuția energiei electrice în condițiile de calitate și de siguranță necesare, precum și luând în considerație restricțiile obiective ce pot surveni în activitatea întreprinderii. De menționat că practica internațională nu prevede o atare penalizare. În acest sens, nu găsim vre-un motiv tehnic obiectiv pentru a explica de ce atunci când Operatorul de rețea reușește să atingă și să depășească, în sens de beneficiu pentru consumatori, indicii de calitate a energiei electrice distribuite, acesta să fie penalizat. Este logic ca organul regulator să stabilească indici de calitate, iar Operatorul de rețea să caute metode și mijloace eficiente spre atingerea dezideratelor în cauză cu costuri minime. În</p>	<p>Se acceptă parțial. Se reformulează în următoarea redacție: „Mijloacele obținute pe perioada de aplicare a prezentei metodologii în urma reflectării în tarif a mărimii costurilor aferente amortizării mijloacelor fixe și immobilizărilor necorporale, vor fi utilizate de OSD doar în scopul efectuării de noi investiții. În cazul neutilizării sau utilizării acestora în alte scopuri, Agenția este în drept să diminueze tariful pentru serviciul de distribuție a energiei electrice pentru ultimul an de aplicare a metodologiei tarifare în cuantumul corespunzător mijloacelor financiare neutilizate sau utilizate în alte scopuri”</p>

		caz contrar, se promovează principiul extensiv, nu cel al eficienței de operare a rețelelor electrice, contrar art. 1, art. 3(2,b), 87(2,a,e), art. 87(3,a, alin 5) ai Legii energiei electrice în vigoare.	
<i>pct. 40-1</i>		<i>În cazul dacă ANRE a aplicat sau va aplica prevederile pct.40, atunci aceste mijloace financiare pot fi repuse în tariful de distribuție dacă ORD va compensa mijloacele financiare în cauză prin majorarea corespunzătoare în următorii ani a volumelor de investiții.</i>	Nu se acceptă. Nu pot fi operate corecții în baza prevederilor metodologiei abrogate în calculele tarifelor efectuate în următoarea perioadă tarifară, când va fi în vigoare altă metodologie tarifară.
pct. 41	În cazul când RED nu vor utiliza după destinație costurile materiale (CMD) și costurile aferente lucrărilor de întreținere și exploatare a activelor de distribuție (CIED), ANRE, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, este în drept să le diminueze în cuantumul consumurilor utilizate în alte scopuri.	~~În cazul când RED nu vor utiliza după destinație costurile materiale (CMD) și costurile aferente lucrărilor de întreținere și exploatare a activelor de distribuție (CIED), ANRE, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, este în drept să le diminueze în cuantumul consumurilor utilizate în alte scopuri.~~ <u>Motivare:</u> Considerăm că această prevedere trebuie să fie eliminată în totalitate, deoarece: a) Conținutul său contravine principiului de a activa eficient. Dacă o lucrare poate fi efectuată cu acțiuni inovative, care duc la descreșterea costurilor, de ce creativitatea lucrătorilor ar trebui să rămâne fără motivare. Clauza introdusă favorizează activitatea pe principii vechi; b) În conceptul ANRE reducerea de costuri este echivalentă cu reducerea calității serviciilor de întreținere și exploatare. Un atare rezultat, însă, operatorul de distribuție nu-l poate admite, dat fiind că acesta poate fi penalizat pentru încălcarea indicatorilor de calitate; c) Reducerea de costuri este benefică și pentru consumatori, dat fiind că la următoarea actualizare a costurilor de bază în noua metodologie tarifară, acestea vor fi reduse, cu impact respectiv asupra tarifului; d) prin formulele de actualizare din metodologie se aplică deja un coeficient de eficiență foarte ridicat; Prin această modificare se exclude total interesul Distribuitorului de a fi eficient și a reduce costurile de întreținere și exploatare, contrar Legii care cheamă	Se acceptă.

		<p>organul regulator să creeze condiții pentru o activitate eficientă.</p> <p>În practica internațională nu se aplică o atare abordare față de economiile de costuri la capitolul consumurile materiale și aferente lucrărilor de întreținere și exploatare a rețelelor electrice. În acest sens nu găsim argumentarea obiectivă de ce atunci când Operatorul de rețea a atins indicii de performanță privind calitatea și securitatea distribuției energiei electrice, acesta să fie penalizat pentru eficiența căpătată în urma managementului promovat. Adică, acest punct 41 din proiectul Metodologiei tarifare în cauză contravine clauzelor legale expuse în Legea cu privire la energia electrică, inclusiv art. 1, art. 3(2,b), 87(2,a,e), art. 87(3,a, alin 5) și, deci, promovează principiul extensiv, nu cel al eficienței de operare a rețelelor electrice</p>	
<p>pct. 42</p>	<p>Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, ANRE, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție al energiei electrice este în drept să diminueze tarifele cu până la 10% din valoarea tarifului actualizat calculat, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr.282/2016 din 11 noiembrie 2016.</p>	<p>Pentru nerespectarea valorilor minime <i>ori obținerea unor valori superioare</i> ale nivelului <i>minim al indicatorului de calitate SAIDI</i> ~~indicatorilor de calitate~~, ANRE ~~la actualizarea tarifelor~~ <i>va diminua ori va majora tarifele</i> pentru serviciul de distribuție al energiei electrice ~~este în drept să diminueze tarifele cu până la 10% din valoarea tarifului actualizat calculat~~, în conformitate cu prevederile <i>Anexei 3 din</i> Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 282/2016 din 11 noiembrie 2016.</p> <p><u>Motivare:</u></p> <p>Modelele avansate de reglementare din lume stabilesc sisteme de stimulare / penalizare pentru a încuraja atingerea unei calități mai bune de prestare a serviciilor de distribuție în comparație cu sistemele bazate doar pe penalizări. Un sistem în care se aplică doar penalizări poate duce la unele valori reale ale indicatorului SAIDI care să se mențină la nivelul valorilor stabilite, fără a se tinde spre valori mai bune în funcție de potențialul tehnic al ORD.</p> <p>Calcularea valorilor SAIDI admisibile urmează a fi stabilite apriori și în conformitate cu formulări obiective</p>	<p>Se acceptă parțial. Punctul 42 a fost exclus.</p>

		<p>și transparente, prevăzute de metodologie și care permit punerea lor în aplicare într-un mod obiectiv, automat și transparent pentru ORD afectați.</p> <p>Valorile admisibile ale SAIDI trebuie fixate pentru întreaga perioadă de reglementare încurajând astfel ORD să îmbunătățească calitatea alimentării cu energie, permițându-le acestora să beneficieze de îmbunătățirile realizate, sau să fie penalizați în condițiile în care sunt înregistrate niveluri de calitate mai joase, decât cele stabilite.</p> <p>Nu este reușită formularea cu referința la procente atâta timp când exista regulamentul de calitate unde în anexă sunt prevăzute aceste procente.</p>	
<p>Anexa nr.1, la poziția a treia din tabel, coloana "Sursa de determinare a indicatorilor"</p>	<p>Se va aplica raportul de 50% la 50%, stabil pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei tarifare</p>	<p>Se va aplica raportul de 35% la 65%, stabil pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei tarifare</p> <p><u>Motivare:</u></p> <p>Acest indicator trebuie să corespundă nivelului real de îndatorare a întreprinderii conform situațiilor financiare. Conform datelor reale acest indicator este la nivel de 6%/94%. După cum se observă indicatorii reali sunt departe chiar și de cei stabiliți în metodologia în vigoare (35% la 65%), nemaivorbind de indicatorii 50 la 50% promovați acum de ANRE. Aplicarea unei structuri de capital teoretice ar putea fi privită ca un obiectiv spre care întreprinderile din sector trebuie să tindă pe termen mediu și lung, cu o pantă care să ofere timp suficient de adaptare la noua structură și doar în cazul când piețele financiare oferă asemenea posibilități. În caz contrar (aplicarea unei structuri de capital diferite într-un termen scurt și fără ca aceasta să poată fi replicată în realitate) se aplică o penalizare ce reduce fără justificare nivelul indicatorului WACC.</p> <p>Modificarea propusa de ANRE nu ține cont de realitățile R.Moldova și anume:</p> <p>a) De structura patrimoniala reala a tuturor întreprinderilor de distribuție care activează pe piața electroenergetică locală</p> <p>b) Accesul limitat al operatorilor pentru a ajunge la o structura patrimoniala dorita de ANRE (a Raportului capital împrumutat/capital propriu de 50 la 50 conform</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>modificărilor de metodologie propuse), deoarece exista limitările impuse de BNM pentru băncile locale pentru expunerile mari și astfel accesul la împrumuturi este foarte limitat. „p4. Expunerea netă asumată de bancă față de o persoană sau un grup de persoane aflate în legătură nu trebuie să depășească 15% din capitalul normativ total al băncii.”</p> <p>c) Capacitatea de îndatorare a operatorilor din sector datorită cadrului de reglementare imprevizibil, instabil și impropriu pentru investiții în sector.</p> <p>d) Pe piața locală împrumuturile în monedă națională nu sunt justificate din motivul dobânzilor ridicate aplicate de către băncile comerciale, iar împrumuturile în valute străine sunt limitate din cauza disponibilității surselor pe termen lung ale băncilor.</p>	
Anexa nr.1, la poziția a patra și a cincea din tabel, coloana "Sursa de determinare a indicatorilor"	Determinat reieșind din raportul d/e egal cu 50% la 50%, stabil pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei tarifare	Determinat reieșind din raportul d/e egal cu 35% la 65%, stabil pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei tarifare	Se acceptă.
Anexa nr.1, la poziția a noua din tabel, coloana "Sursa de determinare a indicatorilor"	Prima de risc de piață, determinată în ianuarie 2017 ca media aritmetică din ultimii 10 ani în SUA (Stock-T. Bonds)	<p>Prima de risc de piață, determinată în ianuarie 2017 ca media aritmetică din ultimii 30 ani în SUA (Stock-T. Bonds)...</p> <p><u>Motivare:</u> Nu este înțeleasă abordarea ANRE, considerăm că la baza acestui indicator trebuie să fie pus un șir de date statistice pentru o perioadă cât mai îndelungată, care să nu ducă la variații semnificative în timp. Ca de exemplu, dacă se ia seria de 10 ani și intervalul între anii 2000-2009 indicatorul înregistrează valoare negativă de (-5,47%), dar utilizând seria de 30 ani, intervalul dintre anii 1981-2010 valoarea ar fi 3,63%. Este evident faptul că pentru perioade mai lungi această variație se reduce semnificativ. De asemenea, sunt de neînțeles motivele tehnice de ce ANRE revine înapoi la perioada de 10 ani, atunci când în modificările de metodologie operate în februarie 2017 a acceptat perioada de 30 de ani.</p>	Se acceptă.

<p>Anexa nr.1, la poziția a zecea din tabel, coloana "Sursa de determinare a indicatorilor"</p>	<p>Se determină conform formulei: $K_e = r_f + \beta d \times (r_t + r_m - r_f)$</p>	<p>Se determină conform formulei: $K_e = r_f + r_t + \beta d \times (r_t + r_m - r_f)$</p> <p>Motivare:</p> <ol style="list-style-type: none"> În proiectul metodologiei ANRE a aplicat o abordare diferită de calculare a costului capitalului propriu față de ceea care a fost aplicată ultimele două perioade tarifare. De menționat că în acest sens există chiar trei abordări de considerare a riscului de țară în costul capitalului propriu – Bludgeon, Beta și Lambda. ANRE însă a decis să aplice metoda Beta, prin care riscul de țară este măsurat prin prisma indicatorului Beta – riscului sistematic al industriei, ceea ce duce la o recunoaștere a riscului de țară doar în proporție de ¼ și duce drept urmare la un risc de țară de doar 2,3125% ($r_t * Beta = 9,25\% * 0,25$). De menționat că în Damodaran pentru metoda Beta se specifică că dezavantajul acesteia este că în timp ce indicatorul Beta măsoară expunerea globală la riscurile marcoeconomice, acest indicator nu este tocmai potrivit pentru a măsura expunerea față de riscului de țară. În același timp, la concluzii se menționează că în abordările standarde riscul de țară se adaugă ca o constantă la costul capitalului propriu (metoda Bludgeon), totodată fiind susținută o abordare mai nuanțată prin care riscul de țară este măsurat prin metoda Lambda. Însă pentru această din urmă metodă sunt necesare un șir de informații privind piața de capital, care pentru RM sunt indisponibile sau irelevante. Deloitte într-o prezentare de a sa de asemenea sugerează aplicarea metodei Bludgeon pentru considerarea riscului de țară în costul capitalului propriu, ba chiar mai mult, aplică factori de risc suplimentari. De menționat că în metodologia tarifară aplicată pentru OST, atât cea în vigoare, cât și în proiectul actual expus pe pagina electronică a Agenției, riscul de țară se aplica integral. Drept urmare pentru OST rezultă un cost al capitalului propriu de mai mare decât la OSD. Corespunzător aceste abordări duc la un WACC mai mare pentru pentru OST. 	<p>Se acceptă.</p>
---	--	--	---------------------------

Valoarea WACC		<p>O comparație a indicatorului WACC și riscului de țară din diverse țări indică la faptul că ANRE aplică o reducere artificială a acestui indicator pentru condițiile RM.</p> <p>De menționat că conform indicatorilor de calcul prezentați în tabel se ajunge la o valoare WACC care este inferioară chiar și riscului actual de țară de 9,25%, ceea ce este inconsistent cu logica financiară după care se conduc investitorii, care necesită o rentabilitate mai mare în cazul unui risc mai mare. Ba mai mult, RM are cel mai mare risc de țară din țările afișate în tabel, însă nivelul indicatorului promovat de ANRE se plasează la nivelul mediu al acestor indicatori (7,2%), de rând cu țări precum România (risc de țară 3,1% și WACC de 7,7%), Macedonia (risc de țară 5,1% și WACC de 6,7%), Muntenegru (risc de țară 6,4% și WACC de 7,3%). Prin această măsură se creează impresia că scopul nu este în atragerea investitorilor internaționali (care respectă principiile rentabilității, transparenței și concurenței libere) ci respingerea celor care activează în țară.</p>	<p>Operatorul compară de nenumărate ori prima de risc de țară cu valoarea WACC-lui. Or, exemplele reflectate de operator demonstrează, că nu există o corelație directă între valoarea riscului țării și valoarea WACC.</p> <p>Mai mult ca atât, de relevat, că riscul de țară recent publicat pentru Republica Moldova este de 7,5% și nici o țară din cele nominalizate nu utilizează în calculul WACC-lui pentru activitatea de distribuție a energiei electrice valoarea riscului țării (în general nu este reflectat în formulă), deci insistența operatorului în comparația riscului de țară cu valoarea WACC are menirea de a crea impresia greșită, că în cazul Republicii Moldova WACC-ul trebuie să constituie circa 12-13 %, adică aproape dublu față de celelalte țări și nu 9,5-10% cum reiese din proiectul de metodologie. Totodată, se cere ca WACC-ul să fie aplicat la valoarea dolarizată a activelor, altfel spus, fără a avea vreun risc suplimentar față de riscurile operatorilor de distribuție din țările menționate.</p>
---------------	--	---	--

SA „RED Nord”

pct.37	<p>„În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, consumurile aferente remunerării muncii, din anul respectiv, vor fi actualizate reieșind din cuantumul minim garantat revăzut și indicele de creștere a eficienței în cuantum de 20 % din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real”.</p>	<p>Stabilirea marjei de 20% nu este justificată și nu este clar din ce considerente a fost stabilit acest procent în proporție atât de mică. În consecință, aceasta va duce la discriminarea salariaților întreprinderilor din sfera energetică și înrăutățește condițiile de salarizare a lucrătorilor, stabilite de legislație și de contractele colective de muncă și garantate de stat. Sfera energetică, la fel ca și alte domenii din economie, suferă de insuficiență de personal calificat în acest domeniu, iar prin impunerea acestor condiții, Agenția agravează situația data. Reieșind din situația actuală, cu regret constatăm faptul că, există dependența între nivelul de calificare și nivelul de remunerare a muncii.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Se reformulează în următoarea redacție:</p> <p>„În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, costurile aferente remunerării muncii, din anul respectiv, vor fi actualizate prin substituirea IPCM cu indicele creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real.”</p>
--------	--	---	---

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova

pct.23		Considerăm necesar de a expune mai explicit definirea indicatorului HICP _n , deoarece nu este clară expunerea „, indicele prețului cu amănuntul al SUA în anul “n”, publicat de către Departamentul Muncii al SUA”	Nu se acceptă. Indicatorul este definit destul de clar și este specificată și sursa în care este publicat acesta.
pct.28		Considerăm necesar de a reglementa stabilirea cheltuielilor administrative enumerate, aplicând careva normative sau criterii inclusive pentru primul an de aplicare a Metodologiei.	Nu se acceptă. Criteriile de stabilire a cheltuielilor sunt specificate deja în metodologia tarifară (pct.4 și 23).
Banca Mondială			
pct.18	<p>The methodology provides that the annual amortization of fixed assets and intangible assets used for the distribution activity is determined using the straight-line method, which leads to uniform breakdowns of amortization in the costs componence over the useful life of fixed assets and intangible assets, according to the formula:</p> $AAD_n = \sum_{k=1}^m \frac{VIAD_{kn-1}}{DV_k} \quad (27)$ <p>where: DV_k - the useful life of fixed assets and intangible assets of category "k", which must correspond to the real lifetime of the asset. At the same time, this duration cannot be less than the duration indicated in the Catalog of Fixed Assets and Intangible Assets, approved by the Government Decision no.338 of 21.03.2003; VIAD_{kn-1} - cost of entry of fixed assets and intangible assets in the "k" category, related to the distribution activity, commissioned from the beginning of 2000 (in the case of RED Union Fenosa) and by the year-end "n-1" following the investments performed according to the investment plans approved by ANRE. For other OSDs, the VIAD_{kn-1} componence</p>	<p>Since the WACC is assessed on the financing costs in US\$, it is critical to confirm the principle of indexing to the US\$ of the asset base. This is essential for the continued financial viability of electricity sector distribution.</p>	<p>Se acceptă parțial. Se acceptă dolarizarea activelor.</p>

	<p>is equal to the cost of input of fixed assets and intangible assets in the "k" category, related to distribution activity, in operation until the end of the year "n-1", following the investments performed in accordance with the investment plans approved by ANRE. Categories "k" are formed by grouping fixed assets and intangible assets with the identical useful life. The following assets are not included in the cost calculation: lands; fixed assets not used in the distribution activity; assets funded from financial contributions, regardless of their source; assets received free of charge and donations; fixed assets obtained as a result of the connection to the electrical distribution networks; assets related to activities other than electricity distribution; assets with residential-communal, social-cultural destination; fixed assets and intangible assets put into service by OSD outside the investment plans approved by the Agency;</p>		
<p>pct.19</p>	<p>In the case of revaluation by OSD of the fixed assets and intangible assets, the Methodology provides that the maximum increase in amortization following the revaluation to be accepted by ANRE in the tariff will not exceed the cumulative value of the price index of the construction industry, registered, during the first year of validity of the Methodology and up to the year in which the current revaluation is carried out and annually published by the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova. Also, in the case of revaluation, the amortization of the fixed asset the replacement value of which has already been depreciated by tariff is not included in the calculation of the tariff.</p>	<p>The rules regarding RAB and the cost of capital (weighted average cost of capital – WACC) need to be consistent: if the RAB is not periodically reevaluated for inflation, then the WACC needs to be computed on the basis of the nominal cost of equity and borrowing (inversely a “real” WACC would apply to an asset base which is periodically reevaluated).</p>	<p>Se acceptă parțial. Pct. 19 se reformulează în următoarea redacție: „ În cazul reevaluării de către OSD a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale incluse în baza reglementată a activelor (VNAD), valoarea maximă de creștere a amortizării în tarif în urma reevaluării nu va depăși pentru OSD cu capital străin valoarea cumulativă a indicelui prețurilor de consum al SUA, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de către Departamentul Muncii al SUA, iar pentru ceilalți OSD valoarea cumulativă a indicelui prețurilor din industria construcțiilor, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de Biroul</p>

			Național de Statistică al Republicii Moldova. În cazurile, când reevaluarea este efectuată de o companie internațională de audit licențiată, Agenția poate contesta această reevaluare numai din motive justificate. Totodată, în cazul reevaluării mijloacelor fixe incluse în VNAD, nu se admite includerea în calculul tarifului a amortizării mijloacelor fixe pe deplin depreciate tarifar”
pct.40	The Methodology provides that the means obtained due to the reflection in the tariff of the consumption amount related to the amortization of assets, will be used by the OSD only for the purpose of making new investments. When used for other purposes, ANRE is entitled to lower the electricity distribution tariff for the following year in the proportion corresponding to the financial means used for other purposes.	<p>We would recommend more flexibility, in particular regarding the application of the rule mandating a minimum level of investments (with a financial penalty in the tariffs in case of failure of the operator to reach the minimum level of investment).</p> <p>Since good practices for investment planning in the distribution sector are based on a long term approach, in order to provide more predictability and incentivize efficient investments, it would be advisable to apply the rule related to minimum investments on a pluriannual basis (ideally over the entire period between two tariff reviews). This would allow the operator to anticipate on its investment program, or to catch up on low investment in a given calendar year, without having to manage to reach a specific level of investment for each calendar year.</p>	<p>Se acceptă. Se reformulează în următoarea redacție: „Mijloacele obținute pe perioada de aplicare a prezentei metodologii în urma reflectării în tarife a mărimii costurilor aferente amortizării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, vor fi utilizate de OSD doar în scopul efectuării de noi investiții. În cazul neutilizării sau utilizării acestora în alte scopuri, Agenția este în drept să diminueze tariful pentru serviciul de distribuție a energiei electrice pentru ultimul an de aplicare a metodologiei tarifare în cuantumul corespunzător mijloacelor financiare neutilizate sau utilizate în alte scopuri”</p>
Anexa		The new draft distribution methodology has introduced a change in the WACC calculation formula regarding the component reflecting the cost of equity (Ke). Previously the cost of equity formula reflected the addition of (1) the risk-free rate of return, (2) the country risk premium, and (3) the market risk premium adjusted by the specific risk (“beta”) of the electricity distribution sector (which is low compared to most other sector). In the new draft, the country risk and the market risk premium would be added together (2+3) and their sum multiplied by the beta for the industry (estimated at 25%). This approach does not seem to be the standard practice for WACC calculation, because it assumes that an industry which has a very low risk profile in general will be largely insulated from the specific risks of each country. Intuitively, this is not a realistic assumption since there are a variety of country	Se acceptă.

		risks (political/security/war/legal/economic) which would impact all economic activities. Our recommendation is therefore to keep the structure of the WACC formula as it was before.	
Secretariatul comunității energetice			
Pct.3	<i>The tariffs for the electricity distribution service shall be determined per one kWh of distributed electricity, in the case of the application of the monomial tariffs for the supply of electricity to the final consumers, and, in the case of the application of the binomial tariffs for the supply of electrical energy to the final consumers , - at one kW of contracted power, and are differentiated according to the voltage level of the electrical distribution networks to which the electrical installations of the final consumers are connected.</i>	<p>Here, ANRE is invited to explain the difference between “monomial tariffs” and “binomial tariffs” for purposes of electricity supply. According to this provision, monomial tariffs are calculated in relation to the quantity of electricity distributed, whereas binomial tariffs are calculated in relation to the capacity. Usually monomial or one component tariff is a tariff which depends on one parameter: kWh or kW. Binomial or two component tariff is dependent on two parameters: energy (kWh) and demand (kW) for commercial and industrial consumers and customer charge (fixed) plus energy charge (kWh) for residential consumers. Using these two different measures does not lead to the same result. In order to be clearly understandable, Article 3 should be amended and clarified.</p> <p>In particular, Section 1.3. reads as if customer with binomial tariffs do not pay any share of distribution charge per kWh of delivered electricity. This is not reconciled with formulae in Section 3, item 9, 10, 11. As per Section 1.3, capacity charge applies only to customers with binomial tariffs, hence only the total contracted power in kW of those customer is included in the equation. Moreover, charging only for contracted capacity, taking no account of actual peak demand, requires an explanation.</p>	<p>Se acceptă parțial. Pct. 3 se reformulează în următoarea redacție: „Tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice sunt de tip monom și se determină la un kWh energie electrică distribuită sau la un kW putere contractată, în dependență de decizia Agenției, și sunt diferențiate în funcție de nivelul de tensiune a rețelelor electrice de distribuție la care sunt racordate instalațiile electrice ale consumatorilor finali.</p>
Pct.6	The electricity distribution network of "TÎ" includes electrical distribution lines of 110 and 35 kV, other fixed assets and	It seems that there may be a problem with the allocation of assets here and how that is reflected in the tariffs. ANRE is invited to share how many customers are	La alocarea costurilor pe nivele de tensiune se aplică metoda „cascadă”.

	<p>intangible assets directly related to these networks, located from the points of delimitation with the electricity transmission networks to the entry points of these electrical lines at the 35/10 kV, 35/6 kV, 110/35/10 kV, 110/35/6 kV, 110 / 10 kV and 110/6 kV transformer stations (transformers), and up to the OSD property delimitation points with the final consumers property, whose electrical installations are connected to the "TÎ" electrical networks.</p>	<p>connected at each level. Also, it is not clear whether there is any difference between the customers owning the transformers and those not owning the transformers. As a general rule, the customers not owning transformers should pay a bigger tariff than the customers owning the transformers and connected at the same voltage level. It is not clear from this methodology whether this indeed is the case.</p> <p>As explained above, a cumulative or cascading approach is necessary for allocation of network costs per voltage level.</p>	<p>Punctul prevede expres, că în rețelele de tensiune înaltă se includ liniile și alte mijloace fixe amplasate până la transformator. Astfel, consumatorul care va fi conectat la liniile de tensiune înaltă prin transformatorul propriu, va achita tarif de distribuție la tensiunea înaltă, consumatorul conectat la transformatorul de coborâre 110/10 kV va achita darif de distribuție la tensiune medie care este mai mare decât tariful de distribuție la tensiune înaltă.</p>
<p>Pct.9</p>		<p>Article 9 introduces a tariff by Lei/kWh and Article 10 by Lei/kW. Best practices show that the tariff should be based on the peak load, and not on the volume of electricity distributed (which is a capacity factor). When all consumers pay for distribution only the energy charge (Lei/kWh), the denominator could be electricity consumption. We understand the objective to use the same revenue for a DSO if tariffs per kW or kWh are used, but in practice there will always be deviations. If all consumers will use only one type of tariff then this does not matter. But if consumers should be allowed to choose (unclear) then the consumers with a stable annual load curve would like to switch to the tariff per kW and vice versa, and the revenues may differ (higher or lower) indeed.</p> <p>As a general remark for Articles 9 and 10, the formula for VDn only is missing – see formulas 1, 2, 3 and 9, 10, 11 (it could be that it is defined in the section following formula 3, but that is not clear and should in any event be separated). It is unclear whether the VDn used by ANRE in all cases is the same. If this is not, there is a risk of double recovery of the costs for the operators. This of course should not be the case. ANRE is requested to provide a definition for VDn.</p>	<p>Vor fi aplicate doar tarifele monome de distribuție. În a doua egalitate din formulele 1, 2, și 3, expresia de sus din fracție este formula pentru VDn. Sensul acestuia este definit după formula 3, după TD.</p>

<p>Pct.11</p>	<p>The cost of electricity distribution activity in year "n" (CDn) includes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) OSD costs and expenses related to the electricity distribution process (CDDn); 2) other expenses (ACDn); 3) tariff deviations (Devn-1). These deviations, positive or negative, generated from the electricity distribution activity in the year "n-1" (previous period), to be taken into account in the tariff calculation of the year "n" (period for which the tariff is set), updated at the rate of return (Rrn), based on the values of these deviations, determined on a monthly basis. These deviations can occur as a result of the differences between the estimated parameters in the process of setting the tariffs for the year "n-1" and the real ones in the year "n-1". <p>In this way, the costs of the electricity distribution activity of the OSD in the year "n" are equal to:</p> $CDn = CDDn + ACDn - Devn-1 \quad (13)$	<p>The phrase "other expenses" should be more elaborated. Some level of detail is given in Article 14, which divides the "other expenses" into "distribution and administrative expenses" on the one hand and "other distribution expenses", on the other. More clarity should be provided, the types of expenses should be clearly explained.</p> <p>Legal certainty and predictability should also be ensured when it comes to allowing the operators right from the outset to estimate clearly the costs they are entitled to.</p>	<p>Compoența cheltuielilor de distribuire și administrative și a „altor cheltuieli de distribuție este descrisă în pct. 28 și pct. 29 din proiectul de metodologie.</p>
<p>Pct. 18</p>	<p>The methodology provides that the annual amortization of fixed assets and intangible assets used for the distribution activity is determined using the straight-line method, which leads to uniform breakdowns of amortization in the costs compoence over the useful life of fixed assets and intangible assets, according to the formula:</p> $AAD_n = \sum_{k=1}^m \frac{VIAD_{kn-1}}{DV_k} \quad (27)$ <p>where: DVk - the useful life of fixed assets and intangible assets of category "k", which must correspond to the real lifetime of the</p>	<p>The value of the assets of different companies is estimated at different points in time. It seems that this results from the privatisation agreement with Gas Natural Fenosa. In our view, the assets of all RED should be indexed by the exchange rate starting with 2000. Otherwise there may be a discrimination between Gas Natural Fenosa and the state-owned companies.</p>	<p>Se acceptă parțial. Pct. 18 a fost modificat astfel încât evidența imobilizărilor RED Union Fenosa este dusă în dolari și respectiv nu este necesară indexarea acestora cu cursul de schimb.</p>

	<p>asset. At the same time, this duration cannot be less than the duration indicated in the Catalog of Fixed Assets and Intangible Assets, approved by the Government Decision no.338 of 21.03.2003;</p> <p>VIADkn-1 - cost of entry of fixed assets and intangible assets in the "k" category, related to the distribution activity, commissioned from the beginning of 2000 (in the case of RED Union Fenosa) and by the year-end "n-1" following the investments performed according to the investment plans approved by ANRE. For other OSDs, the VIADkn-1 componence is equal to the cost of input of fixed assets and intangible assets in the "k" category, related to distribution activity, in operation until the end of the year "n-1", following the investments performed in accordance with the investment plans approved by ANRE. Categories "k" are formed by grouping fixed assets and intangible assets with the identical useful life. The following assets are not included in the cost calculation: lands; fixed assets not used in the distribution activity; assets funded from financial contributions, regardless of their source; assets received free of charge and donations; fixed assets obtained as a result of the connection to the electrical distribution networks; assets related to activities other than electricity distribution; assets with residential-communal, social-cultural destination; fixed assets and intangible assets put into service by OSD outside the investment plans approved by the Agency;</p>		
Pct.19	In the case of revaluation by OSD of the fixed assets and intangible assets, the Methodology provides that the maximum	The last sentence should be more clear. ANRE should make sure that fully depreciated assets are not taken into	Se acceptă. Pct. 19 se reformulează în următoarea redacție:

	<p>increase in amortization following the revaluation to be accepted by ANRE in the tariff will not exceed the cumulative value of the price index of the construction industry, registered, during the first year of validity of the Methodology and up to the year in which the current revaluation is carried out and annually published by the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova. Also, in the case of revaluation, the amortization of the fixed asset the replacement value of which has already been depreciated by tariff is not included in the calculation of the tariff.</p>	<p>account for tariff purposes, their value should be 0, there is no replacement value here.</p> <p>Regulatory depreciation policy is considered to be one of the preconditions for the stability and predictability of the regulatory framework. Whichever depreciation method ANRE chooses, it must also ensure that invested capital shall be recovered during the asset's lifetime.</p> <p>Also, we were informed that there are concerns about the fact that ANRE may decline without justification to accept re-evaluation reports submitted by operators (according to one possible interpretation of the current wording). In order to avoid confusion, and to protect ANRE's independence and discretion at the same time, we suggest adding the following sentence to Article 19: "In all cases when the re-evaluation is made by a licensed international audit company, ANRE may only challenge it for justified reasons."</p>	<p>„În cazul reevaluării de către OSD a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale incluse în baza reglementată a activelor (VNAD), valoarea maximă de creștere a amortizării în tarif în urma reevaluării nu va depăși pentru OSD cu capital străin valoarea cumulativă a indicelui prețurilor de consum al SUA, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de către Departamentul Muncii al SUA, iar pentru ceilalți OSD valoarea cumulativă a indicelui prețurilor din industria construcțiilor, înregistrat, în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. În cazurile, când reevaluarea este efectuată de o companie internațională de audit licențiată, Agenția poate contesta această reevaluare numai din motive justificate. Totodată, în cazul reevaluării mijloacelor fixe incluse în VNAD, nu se admite includerea în calculul tarifului a amortizării mijloacelor fixe pe deplin depreciate tarifar”</p>
Pct.23	<p><i>ICP_n - US retail price index in the year "n", published by the US Department of Labour;</i></p>	<p>It is of no relevance to introduce here the prices published by the US Department of Labour. The Moldovan and the US markets are not comparable and the tariffs are expressed in Moldovan currency. ANRE could better use as reference markets in the region, such as the Romanian one.</p>	<p>Nu se acceptă. Se aplică IPC SUA deoarece majoritatea materialelor sunt importate și achitate în dolari SUA, respectiv se urmărește reflectarea evoluției prețurilor materialelor în moneda în care sunt cumpărate și evoluția ratei de schimb. Materialele nu sunt importate din România.</p>
Pct.27	<p>....,If the level of the technological consumption and electricity losses determined in accordance with the provisions of the point 27 is higher than the actual value registered in the previous year, the value of the technological consumption and the losses of electricity admitted for tariff purposes shall not</p>	<p>We would propose adding the following language at the end of Article 27: "In all cases, the gains resulted from increased efficiency shall be equally divided between each respective operator, on one hand, and its consumers, on the other."</p>	<p>Se acceptă. Se completează cu următorul alineat: „În toate cazurile, beneficiul rezultat în urma reducerii pierderilor trebuie împărțit egal între operator și consumatori.”</p>

	exceed the actual level registered in the previous year”.		
Pct.27 recepționat la 21.02.2018	<p>....,If the level of the technological consumption and electricity losses determined in accordance with the provisions of the point 27 is higher than the actual value registered in the previous year, the value of the technological consumption and the losses of electricity admitted for tariff purposes shall not exceed the actual level registered in the previous year”.</p>	<p>We would like to ask you to take out the first part of paragraph 27. It is a problematic provision, mostly because of the corresponding provision in the Electricity Law (article 87(3)). This paragraph breaches the principle of regulatory independence and does not conform with the principles of incentive-based regulation. We understand that the sentence we asked you to add (from point 1 above), now read in conjunction with the rest of the paragraph, may lead to unwanted results and actually deter efficiency. However, until the Electricity Law will be amended, we insist that the methodology is from the start compliant with Energy Community acquis and best practices.</p> <p>Once the Electricity Law will be amended, no further amendment of the methodology will be needed.</p>	Se acceptă.
Pct.28	<p>The commercial and administrative expenses of the OSD (CDA) include expenses related to: costs of marketing service staff, administrative and management staff, material costs, maintenance and operation of commercial and administrative assets, expenses for telecommunication for distribution and administrative purposes, commissions paid to the banks and post offices for the rendered services, office, guard and security insurance expenses, maintenance of the service car transport, movement of the marketing and management department staff, expenses related to the training and professional development of the personnel and other necessary and justified expenses for the activity of electricity distribution. These expenses are determined by the OSD for the first year of validity of the Methodology, - the base year (CDAo), shall be approved by ANRE for the entire validity period of the</p>	<p>The marketing services should not be included here. Customers should not pay for marketing activities for a company which has a monopoly, like a distribution system operator.</p>	Se acceptă.

	<p>Methodology, and in each subsequent year "n" shall be updated according to the formula:</p> $CDA_n = CDA_0 \times \prod (1 + IPCM_n - X_1) \quad (43)$		
pct. 29	<p>In the event the OSD does not make full use of the working-related allowance for interest payments on short-term bank loans, when updating the tariffs for the electricity distribution service, ANRE will reduce the amount of regulated income by the quantum of the allowance used for other purposes.</p>	<p>This provision actually translates as following: if a company uses its own equity, it will be penalised by ANRE by a reduction of the regulated income. This is incorrect; the sentence should be deleted or rephrased.</p> <p>We suggest a slight change in the language to make the provision more flexible, still allowing ANRE to reduce the income, but without making it compulsory: "In the event the DSO does not make full use of the working-related allowance for interest payments on short-term ~~bank~~ loans, when updating the tariffs for the electricity distribution service, ANRE may~~will~~ reduce the amount of regulated income by the quantum of the allowance used for other purposes <u>in the tariff for the following year.</u>"</p>	<p>Nu este o penalizare, ci restituire a surselor de care operatorul nu are nevoie. Fondul de rulment nu reprezintă un cost în sine, aceasta este o suma de bani acordată operatorului pentru finanțarea creditelor pe termen scurt contractate pentru desfășurarea serviciului de distribuție a energiei electrice. În cazul în care creditele nu sunt contractate, rezultă că operatorul nu are nevoie de această alocație.</p> <p>Se acceptă. Ultimul alineat se reformulează în următoarea redacție: „În cazul când OSD nu vor utiliza integral alocația aferentă fondului de rulment pentru plata dobânzilor la creditele contractate pe termen scurt, Agenția, la actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, poate diminua valoarea venitului reglementat pentru tariful anului următor cu cuantumul alocației utilizate în alte scopuri”</p>
Pct. 31	<p>In the case of revaluation of fixed assets and intangible assets referred to in point 30, their net value taken into account in the return calculation shall be determined using the formula:</p> $VNAD_{in} = \frac{VNAD_{rn}}{K} \quad (48)$ <p>where: VNAD_{rn} - the net value in the year "n" of fixed assets and long-term intangible assets after revaluation; K - the coefficient of change in the value of fixed assets as a result of revaluation. This coefficient is determined at the date</p>	<p>ANRE is invited to explain this formula. As it stands now, if assets are revalued the revaluation result is not allowed to be used for calculation of the return.</p>	<p>Corect, de rezultatul reevaluării se ține cont doar la determinarea valorii uzurii anuale, nu și la rentabilitate.</p>

	of the revaluation based on the accounting value ratio of fixed assets and intangible assets, determined after revaluation, at their book value existing up to revaluation.		
Pct.39	If, during the period of validity of the Methodology, will be adopted legislative or normative regulatory acts, which will influence the consumption and electricity distribution expenses level, these changes shall be taken into account by ANRE in the annual adjustment of the tariffs.	This clause allows for an annual adjustment of tariffs upon changes in the law from the date of publication of the Law, i.e. without previous amendments of the methodology. This impinges upon ANRE's independence and allows the legislator to get involved in tariff setting. See General Comments above.	Prevederile Legii (act normativ primar) sunt superioare prevederilor metodologiei tarifare (act normativ secundar). Metodologia va prevedea necesitatea modificării, pentru a asigura respectarea cadrului legislativ al Republicii Moldova (pct. 39).
Pct.41	In the event that RED will not use the material costs by destination (CMD) and the costs related to the maintenance and exploitation works of the distribution assets (CIED), when updating the tariffs for the electricity distribution service, ANRE has the right to decrease them in the quantum of consumptions used for other purposes.	This provision is not in line with the principles of incentive-based regulation. According to this provision, operators are penalised for being efficient. There is also not a focus on the quality of the services provided. We believe that this unduly interferes into the management of a company, as the company not a regulator knows better how to allocate money among different activities. Moreover, it is unclear to which costs this provision refers to, the forecasted ones or the ones adjusted at the end of the year based on the changes of the parameters in incentive pricing formulas (inflation, exchange rate, etc.).	Se acceptă. A fost exclusă prevederea punctului respectiv.
Pct.42	For the non-observance of the minimum values of the quality indicators, when updating the tariffs for the electricity distribution service, ANRE has the right to reduce the tariffs by up to 10% of the calculated updated tariff value, according to the provisions of the Regulation on the quality of electricity transmission and distribution services, approved by the ANRE Board of Directors Decision no.282 / 2016 of November 11, 2016.	There are other ways of incentivising operators than cutting tariffs with 10%. Emphasis should be placed on gains to be obtained when the operators are more efficient, not only on penalties when the operators do not perform. Incentive based tariff regulation should be a mixture between the two, but the present methodology focuses on the latter.	Se acceptă. A fost exclusă prevederea punctului respectiv.
Anexa		Country risk rate: the possibility for an increase in the country risk rate should also be envisaged	Inițial s-a urmărit ca acest indicator să fie constant pe toată perioada de valabilitate a metodologiei pentru a asigura predictibilitatea profitului companiei, dar dat fiind că în cadrul discuțiilor compania a argumentat propunerea ca acesta să fie variabilă cu faptul ca consumatorii sa beneficieze pe urma reducerii

		<p>Systematic risk of industry: it is linked to the evolution of the US market. This has no relevance for Moldova.</p> <p>Gearing rate: It was 35% for debt and 65% for equity in the previous methodology. It reflected the Moldovan reality where it is not easy to borrow money from commercial banks and the company must use its own money. Please explain how the situation in the Moldovan financial market has been improved so drastically.</p> <p>With regard to the formula, whereas, to our understanding, this is not a wrong way of calculating the cost of equity, best practices suggest that the full value of the country risk premium should be added (without any adjustment) to the cost of equity. We would like to insist on having the most appropriate formula, since it will be applied for the next five years (and possibly more). It is also the formula currently in use in Moldova, and it has proved a good solution so far. Keeping it for the next regulatory periods would only increase stability and predictability.</p>	<p>riscului de țară, ANRE a ținut cont de aceste intenții nobile.</p> <p>Beta măsoară expunerea la fluctuațiile pieții a unui anumit tip de afacere. Majoritatea țărilor (chiar și din UE) utilizează valori de referință a Beta (piața SUA) deoarece foarte puține companii se listează la bursă și pot determina care este valoarea acestora.</p> <p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă</p>
MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA			
<p>La proiectul de Hotărîre</p>		<p>Titlul proiectului, precum și titlurile metodologiilor se vor expune în conformitate cu titlurile actelor normative enunțate în art. 7 alin. (2) lit. a) din <i>Legea nr. 107 din 27 mai 2016</i>. Astfel, cuvîntul „ajustare” se va substitui cu cuvîntul „aplicare”, iar cuvintele „prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal” se vor substitui cu cuvintele „prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul serviciului universal”.</p> <p>În clauza de emiterie sursa publicării <i>Legii nr. 107 din 27 mai 2016</i> se va expune după formula: (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203, art. 413).</p>	<p>Se acceptă</p>

		<p>Observația este valabilă și pentru pct. 4 din proiectul hotărârii.</p> <p>Deoarece <i>Legea nr. 107 din 27 mai 2016</i> a fost supusă anterior amendamentelor, după sursa publicării acesteia se va completa cu sintagma „cu modificările și completările ulterioare”.</p> <p>Punctele 1 și 2 referitor la aprobarea metodologiilor se vor unifica într-un singur punct, structurat în alineate distincte evidențiate printr-o ușoară retragere spre dreapta de la alinierea textului pe verticală.</p> <p>Totodată, anexele urmează a fi numerotate, în conformitate cu art. 54 alin. (4) din <i>Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale</i>, potrivit căruia, dacă un act normativ are câteva anexe, acestea se numerotează cu cifre arabe în ordinea în care au fost enunțate în textul actului.</p>	
		În parafa de aprobare cuvintele „Aprobată prin” se vor substitui cu textul „Anexa nr. 1 la”.	Se acceptă
Secțiunea2	PRINCIPIILE DE REGLEMENTARE, APLICATE LA DETERMINAREA TARIFELOR	La secțiunea 2 urmează a fi revăzut titlul, deoarece aceasta are un cuprins mai larg, iar principiile de reglementare aplicate la determinarea tarifelor se regăsesc doar în pct. 4.	Se acceptă. Se reformulează în următoarea redacție: „PRINCIPIILE DE REGLEMENTARE ȘI MODUL DE DIFERENȚIERE A TARIFELOR”
Pct.5 în propoziția a doua	Prin Metodologie se disting trei nivele de tensiune a rețelelor electrice de distribuție:	Se vor exclude cuvintele „Prin Metodologie”, întrucât sînt inutile.	Se acceptă
Pct.19 și Pct.22	De asemenea, în cazul reevaluării, nu se admite includerea în calculul tarifului a amortizării mijloacelor fixe pe deplin depreciate tarifar.	Se va evita utilizarea unor noțiuni precum: „De asemenea”și „etc.” care nu sunt conforme stilului unui act normativ	Se acceptă
Pct.27	aprobată prin Hotărârea ANRE nr.190 din 30.08.2005	Se va indica cu litere luna adoptării actului normativ la care se face referință.	Se acceptă
Pct.40	În cazul în care, în perioada de valabilitate a Metodologiei vor fi adoptate acte legislative sau acte normative de reglementare, care vor influența nivelul costurilor și al cheltuielilor de distribuție a energiei electrice, aceste modificări vor fi luate	<p>Se vor revizui cuvintele „perioada de valabilitate”, ținîndu-se cont că, în conformitate cu limbajul normativ, actele normative „se aplică (intră în vigoare)” dar nu „sunt valabile”.</p> <p>De asemenea, cuvintele „acte legislative sau” se vor exclude, avînd în vedere că, accepiunea de acte normative</p>	Se acceptă

	în considerație de către ANRE la ajustarea anuală a tarifelor. În metodologie pot fi introduse modificări pe parcursul perioadei de aplicare, în măsura necesară pentru a asigura respectarea cadrului legislativ al Republicii Moldova.	este mai largă și cuprinde și categoria actelor legislative, iar cuvintele „cadrul legislativ” se vor substitui cu cuvintele „cadrul normativ”. Observația este valabilă și pentru pct. 22 și 26 din anexa nr. 2 la hotărâre.	
Anexa nr.1		se va exclude textul „nr. 1”, or, în cazul în care actul normativ conține o singură anexă, aceasta nu se numerează.	Se acceptă
CENTRUL ANTICORUPȚIE AL REPUBLICII MOLDOVA			
Pct.35	Tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice se determină anual de către OSD și se aprobă de către Consiliul de Administrație al ANRE în conformitate cu prevederile Metodologiei. Pentru aceasta, la începutul fiecărui an, OSD vor prezenta ANRE calculul tarifelor, efectuat în conformitate cu Metodologia. ANRE va examina materialele prezentate de OSD și, în cazul corespunderii acestora prevederilor Metodologiei, va actualiza, va aproba și va publica tarifele noi nu mai târziu de 1 aprilie, care vor intra în vigoare și vor fi aplicate după publicarea Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.	<p>Obiecții: Se constată că norma nu instituie un termen de conformare OSD de a fi obligată să prezinte ANRE materialele privind determinarea tarifului, astfel încât ANRE să poată examina în termen util corespunderea acestora veridicității. În acest sens, OSD va putea în mod intenționat să remite materialele spre termenul de 1 aprilie, termen până la care ANRE este obligată să aprobe tarifele respective. În aceste condiții există riscul ca ANRE în mod superficial să examineze materialele și să aprobe tarife care nu corespund realității. Totodată, în altă ordine de idei, norma nu stabilește acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către ANRE în cazul în care constată neclarități/date neveridice în legătură cu examinarea setului de materiale. Astfel, nu sunt cunoscute acțiunile ce se impun a fi luate de către ANRE și OSD în vederea remedierii datelor din conținutul informațiilor prezentate și termenul de conformare a prezentării informațiilor actualizate. În concluzie, lipsa acestor norme va genera o interpretare confuză a termenului de conformare și a acțiunilor ce urmează să fie întreprinse cu riscul comiterii manifestărilor de corupție, iar interesul public va fi prejudiciat prin tergiversarea aprobării tarifelor în termenul legal stabilit de 1 aprilie.</p> <p>Recomandări:</p>	<p>Nu se acceptă. Procedurile de prezentare a solicitărilor de tariff și examinare a acestora va fi reflectată clar în Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate care va fi aprobat de Agenție în termene utile.</p>

		<p>Norma urmează să fie completată cu termenul de conformare a OSD în vederea remiterii informațiilor privind stabilirea tarifelor.</p> <p>Totodată, norma urmează să fie completată cu prevederi care ar stabili acțiunile ANRE urmare a constatării unor date neautentice/neveridice în informațiile prezentate de către OSD și termenul de conformare în vederea actualizării acestora.</p> <p>Toate aceste acțiuni urmează să fie reglementate pentru a nu se depăși termenul legal instituit de 1 aprilie de stabilire a cuantumurilor tarifelor.</p>	
<p>Pct.36</p>	<p>OSD vor avea dreptul să solicite ANRE actualizarea tarifelor în decursul anului, dacă există factori obiectivi ce nu pot fi controlați de întreprinderi (modificarea prețurilor de procurare a energiei electrice, fluctuația cursului de schimb al valutei naționale, adoptarea actelor legislative și normative ce stabilesc obligații suplimentare în sarcina OSD, care duc la majorarea costurilor de distribuție etc.), care justifică o astfel de actualizare și care duc la o deviere mai mare de 5% din costul anual de distribuție stabilit în tarife. În așa caz, OSD vor prezenta ANRE o analiză a factorilor de influență și a devierilor dintre datele aplicate la calcularea tarifelor și cele real înregistrate, iar ANRE, în aceste cazuri, va ajusta tarifele semestrial sau, după caz, mai frecvent în dependență de nivelul de influență asupra tarifelor a factorilor obiectivi.</p>	<p>Obiecții:</p> <p>După cum se poate constata norma instituie un drept operatorului sistemului de distribuție de a solicita modificarea tarifelor în decursul anului în condițiile punctului 35 și 36 din Metodologie.</p> <p>Totodată, se constată o atribuție vagă a ANRE de a fi, la fel, în drept, să solicite o modificare a tarifelor în aceleași condiții.</p> <p>Examinând norma se concluzionează că în redacția propusă aceasta avantajează operatorul sistemului de distribuție, deoarece nu este obligat să solicite modificarea tarifelor.</p> <p>Astfel, în dependență de interes, dacă se constată, urmare a factorilor obiectivi, că este necesară o diminuare a tarifelor, operatorul sistemului de distribuție, mai mult ca sigur că nu va fi cointerestat să înainteze ANRE o solicitare de actualizare a tarifelor în sensul diminuării acestora.</p> <p>În aceste condiții, este promovat interesul operatorului sistemului de distribuție în detrimentul interesului public.</p> <p>Totodată, norma nu obligă nici ANRE să porceadă la înaintarea de solicitări operatorilor sistemelor de distribuție de a prezenta informațiile necesare în cazul când aceasta consideră că sunt factori obiectivi care pot influența o diminuare a tarifelor aprobate inițial.</p> <p>Toate aceste lacune vor duce în mod direct la prejudicierea interesului public de a avea tarife transparente, legal stabilite și justificate și, totodată, vor duce la comiterea manifestărilor de corupție în vederea</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Pct. 37 din metodologie se reformulează în următoarea redacție: „În cazul existenței unor factori obiectivi care generează devieri mai mari de 5% din costul anual de distribuție stabilit în tarife și care duc la diminuarea tarifelor, Agenția este în drept să solicite OSD prezentarea calculului tarifului ajustat”</p> <p>Totodată, considerăm că nu este necesară stabilirea răspunderii OSD în cazul nerespectării solicitării Agenției deoarece sancțiunile pentru neprezentarea informației solicitate de Agenție sunt prevăzute în art.95 din Legea cu privire șa energia electrică nr 107 din 27.05.2016.</p>

		<p>influențării agenților publici din cadrul ANRE să ia o decizie favorabilă operatorilor sistemelor de distribuție. Unele manifestări de corupție, precum abuzul de serviciu și depășiri ale atribuțiilor de serviciu nu vor putea fi incriminate din lipsa normelor concrete.</p> <p>Recomandări: Norma urmează să fie completată cu obligația operatorului sistemului de distribuție de a solicita revizuirea tarifelor și atunci când sunt factori obiectivi care ar conduce la diminuarea tarifelor.</p> <p>Totodată, proiectul urmează să fie completat cu obligația ANRE de a interveni în timp util, în cazul când constată că sunt indici și factori obiectivi care pot duce la diminuarea tarifelor, pentru a solicita prezentarea informațiilor de la operatorul sistemului de distribuție care ar conține date care ar justifica diminuarea acestora.</p> <p>La fel, proiectul urmează să stabilească în mod clar răspunderea operatorilor sistemelor de distribuție în cazul nerespectării prevederilor Metodologiei prenotate, deoarece puțin probabil, un operator al sistemului de distribuție va fi cointeresat să inițieze din proprie inițiativă o diminuare a tarifelor, să stabilească obligația ANRE de monitorizare continuă a tarifelor și a situației la zi în vederea corespunderii și justificării acestora.</p>	
<p>Pct.40</p>	<p>În cazul în care, în perioada de valabilitate a Metodologiei vor fi adoptate acte legislative sau acte normative de reglementare, care vor influența nivelul costurilor și al cheltuielilor de distribuție a energiei electrice, aceste modificări vor fi luate în considerație de către ANRE la ajustarea anuală a tarifelor. În metodologie pot fi introduse modificări pe parcursul perioadei de aplicare, în măsura necesară pentru a asigura respectarea cadrului legislativ al Republicii Moldova.</p>	<p>Obiecții: Norma nu conferă claritate în ceea ce privește operarea modificărilor în prezenta Metodologie în cazul în care actele superioare impun acest lucru. În caz contrar, o Metodologie neconformă va crește riscul stabilirii unor neconcordanțe normative care vor duce la o interpretare confuză a cadrului legal aplicabil. Formularea ambiguă „pot fi introduse” denotă confuzie și o interpretare discreționară a acțiunilor ce urmează să fie întreprinse.</p> <p>Recomandări: Se propune substituirea sintagmei „pot fi introduse modificări” cu sintagma „sunt introduse modificări”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

Asociația Bancilor din Moldova

<p>Pct.40</p>		<p>De exclus sintagma „comisioanele achitate băncilor și poștei pentru serviciile prestate”</p>	<p>Nu se acceptă. Subiectul abordat de Asociația Bancilor din Moldova nu ține de prevederile Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice. Serviciul de distribuție se achită de către furnizori și nu direct de către consumatorii casnici. Totodată, în conformitate cu prevederile art.87 din Legea cu privire la energia electrică metodologiile tarifare trebuie să asigure recuperarea costurilor justificate pentru desfășurarea activităților reglementate. Astfel, reieșind din faptul că operatorii reglementați suportă cheltuieli reale aferente comisioanele achitate băncilor și poștei pentru serviciile prestate, aceste cheltuieli vor fi recuperate conform prevederilor metodologiilor tarifare aprobate de ANRE și vor fi incluse în tarifele reglementate de distribuție a energiei electrice.</p>
----------------------	--	---	---